

Brane Božič, Ludvik Čarni, Milica Kacin, Slavka Kajba,
Marija Oblak, Matija Žgajnar

Kronološki pregled dogodkov v Ljubljani v prvi polovici 1942. leta

Objavljena kronologija obsega le del ilegalnega političnega dela revolucionarne Ljubljane, ki je bila v letu 1941—1942 središče narodnoosvobodilnega gibanja slovenskega naroda. V mestu je bila v tem času najdosledneje organizirana Osvobodilna fronta pod vodstvom Komunistične partije.

Pregledali smo dosegljivo gradivo, zbrali vse drobne podatke, vendar nismo uspeli prikazati celotne dejavnosti, ki jo je Osvobodilna fronta razvila spomladi 1942 po devetih rajonskih odborih OF, z okoli 420 terenskimi in preko 200 matičnimi odbori OF (po podatkih za januar 1942). Od arhiva Osvobodilne fronte v Ljubljani je namreč ohranjenih le nekaj blagajniških potrdil.

Pri tej kronologiji smo v glavnem uporabili podatke, ki jih je zabeležil okupator. Ta je sicer precej vedel o dejavnosti OF, saj jo je občutil vsak dan, ni pa mogel vedeti za široko razpredeno omrežje OF in njenih organizacij. Ni vedel, kdaj je nastalo toliko odborov OF, Narodna zaščita, sabotажne in borbene skupine. Ni vedel, koliko daje Ljubljana denarja, hrane in obleke za partizane, koliko in kje se tiskajo časopisi, brošure, letaki itd. Delo ilegalne Ljubljane je okupator le delno spoznal, zato tudi nimamo ohranjenih popolnih podatkov v njegovih arhivih.

Kot glavni vir za kronologijo nam je služil arhiv italijanskega okupatorja v Muzeju narodne osvoboditve v Ljubljani, predvsem arhiv Visokega komisariata, Questure, Karabinjerjev XI. Armadnega zbora in Vojaškega vojnega sodišča. Dalje smo pregledali del arhiva CK ZKS, vse ilegalno časopisje OF in KPS, vso belo- in plavogardistično literaturo, brošure in letake, arhiv Okrajnega odbora ZB NOV v Ljubljani in del spominskega gradiva Tajništva za notranje zadeve, vso povojno literaturo in časopisje ter doslej zbrane spomine borcev in aktivistov.

Kronologijo je mogoče izpopolniti samo še z izjavami tistih, ki so sodelovali pri naprednem gibanju v Ljubljani. Objavljeni točni datumi posameznih dogodkov jim bodo opora pri njihovem delu.

Seznam glavnih kratic in okrajšav

- AMNO — Arhiv Muzeja narodne osvoboditve. Partizanski arhiv. Civilni oddelek.
- ATMNO — Arhiv tehnik v Muzeju narodne osvoboditve.
- CCRR — Carabinieri reali.
- TMG — Tribunale militare di guerra.
- VK — Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino.
- XI. CA — XI. Corpo d'Armata.
- Vsi zgoraj citirani viri so v Arhivu Muzeja narodne osvoboditve.
- AOO ZB — Arhiv Okrajnega odbora ZB NOV v Ljubljani.
- IGT — Ilegalne grafične tehnike 1941—45.
- LdP — Ljudska pravica.
- SPor — Slovenski poročevalec, informacijski vestnik OF.
- TNZ — Tajništvo za notranje zadeve (del spominskega gradiva).

Zbornik — Zbornik dokumentov in podatkov o narodnoosvobodilni vojni jugoslovanskih narodov.

Službeni list — Službeni list za Ljubljansko pokrajino.

Ravnikar, Dnevnik — Marta Ravnikar, Dnevnik, rokopis.

Saje, Belogardizem — Franček Saje, Belogardizem, druga dopolnjena izdaja, Ljubljana 1952.

Perme, Kronika — Martin Perme, Kronika rajonskega odbora Moste, rokopis.

Jarc, Boj Ljubljane — Janko Jarc, Boj Ljubljane v letu 1942. Koledar Prešernove knjižnice 1952.

Šnuderl, Dokumenti — dr. Makso Šnuderl, Dokumenti o razvoju ljudske oblasti v Sloveniji, Ljubljana 1949.

Luštek, Naši spomeniki — Miroslav Luštek, Naši spomeniki: Gramozna jama, Žale. Kronika, časopis za slovensko krajevno zgodovino 1954.

Štefan, Kronika — Rozka Štefan, Kronika Kolezije, rokopis.

Kocbek, Tovarišija — Edvard Kocbek, Tovarišija, Ljubljana 1949.

Žigon, Spomini — Tihomil Žigon, Spomini na NOV, rokopis.

Januar:

V začetku januarja je tiskarna »Podmornica« natisnila prvo številko drugega letnika lista »Osvobodilna fronta«, osrednjega organa OF slovenskega naroda. (ATMNO).

1. Izšel je kontrarevolucionarni letak z naslovom »Slovenskemu narodu!« Izdala ga je »Slovenska liga«.

2. Skojevci na Tehniški fakulteti so izvedli potrosne akcije na Napoleonovem trgu, v Gregorčičevi in Komenskega ulici (Ravnikar, Dnevnik).

Ob 23. uri so Italijani v Kosezah aretirali raznašalko časopisov Alojzijo Pirtovšek, ker je prenašala letake OF, pripravljene za komemoracijo za Šercerjem in Šlanderom. (CCRR fasc. 253-II.)

Ob 18. uri so italijanski vojaki v Trnovem aretirali študenta Franca Ivanška, ker je prenašal številne letake OF z jugoslovansko trobojnico in napisi »Šercer-Šlander« (CCRR fasc. 253-II.). 27. januarja ga je Vojaško vojno sodišče obsodilo na 5 let zopora.

3. Ta dan je proglasil Izvršni odbor Osvobodilne fronte — (IOOF) kot dan spomina na žrtve, ki so padle leta 1941 v boju za svobodo slovenskega naroda. »Noben Slovenec ne sme iti v katerokoli zabavišče, gledališče, kino. Med 7. in 8. uro zvečer pa ne sme nihče na ulico niti v javni lokal.« (Slovenski poročevalec 1941, št. 32.)

V zgodnjih jutranjih urah je bilo po ljubljanskih ulicah raztresenih na stotine letakov IOOF. (CCRR fasc. 253-II.)

Prebivalstvo Ljubljane je med 19. in 20. uro zapustilo ulice in javne lokale. (CCRR fasc. 253-II.)

Italijanske vojaške oblasti so pomnožile svoje patrolje, vendar so te zalotile pri trosilnih in napisnih akcijah le nekaj oseb, katere so aretirale. (CCRR fasc. 253-II.)

Ob 14.10 je neznanec poklical po telefonu centralo vojašnice Viktorja Emanuela III. (Belgijska) ter pet minut politično prepričeval in psoval telefonista in oficirja pri telefonu. Na intervencijo vojaške centrale civilna telefonska centrala ni hotela dati informacij o neznanem propagandistu. (TMG fasc. 271—178.)

Srednješolska mladina je med odmorom v šoli proslavila 3. januar z enominutnim molkom in krajšim nagovorom. (Mlada Slovenija 1942, št. 4-5.)

Varnostno-obveščevalna služba OF (VOS) je likvidirala Toneta Martinjaka, ker je organiziral belo gardo. (AMNO fasc. 527-I.)

Na steno podvoza v Zalogu je ob 18.30 dijak Feliks Zajc obešal jugoslovanske zastavice. Pri tem ga je zalotila italijanska patrulja, zato je zbežal. Vojaki so streljali za njim, ga ranili, ujeli in predali poveljstvu karabinjerjev. (CCR fasc. 253-II.)

O proslavi 3. januarja je pisal Boris Kidrič CK KPJ 7. januarja 1942. »... Stvar je krasno uspela. Vse ljubljanske ulice so bile posute s slov. zastavicami s črnim žalnim robom, s pozivom Izvršnega odbora in s črno obrobljenimi listki z imeni ŠLANDRA in ŠERCERJA...« Dalje pravi, da so bili »zidovi popisani z imeni Šlandra in Šercerja. Med sedmo in osmo so bile ulice, lokali in gledališča — prazni. Stvar je bila nov plebiscit za OF...« (Zbornik VI/2 dok. 3.)

Luigi Brucchiatti, poveljnik karabinjerjev, je poročal o akcijah tega dne: »Prebivalstvo zvesto sledi navodilom komunističnega propagandnega odbora, ki ga obveščajo z letaki, tajnimi dopisi in periodičnimi publikacijami. Manifestacija 3. januarja je zapovedala OF in je popolnoma dosegla svoj namen. Javnost se je med 19. in 20. uro v celoti umaknila z ulic. Isti dan so našli tudi številne letake z napisi »Slava padlim za Slovenijo« in z drugimi prevratnimi propagandnimi gesli. Te manifestacije prirejajo v spomin tistih, ki so jih italijanske oblasti obsodile na smrt zaradi atentatov in prevratnega delovanja. Ljudstvo jih proglašajo za mučenike in jim v spomin potresa prevratne letake ter odgovarja z novimi atentati.« (CCR fasc. 206-I.)

4. Ob 6.30 je neznanec vrigel v stražarnico na Ježici ročno bombo, ki pa ni eksplodirala. (TMG fasc. 271—274.)

Na kamniški progi pri km 2,5 v Šiški je bilo prerezanih 24 brzojavnih in telefonskih žic. (AMNO fasc. 529-III.)

Karabinjerji so poročali o obnašanju prebivalstva: »Ljudje nadaljujejo nasproti nam s svojim na zunaj brezbriznim in brezčutnim vedenjem; prikrito so nam sovražni, saj ni niti enega primera, da bi Slovenec pozdravil oficirja. Nekaj tistih, ki simpatizirajo z Italijo, ne more odkrito pokazati svojih čustev iz strahu pred represalijami.« (CCR fasc. 253-II.)

5. Vosovska skupina je v Tivoliju izvedla obsodbo nad gestapovcem in policijskim pristavom Ivanom Polakom. (AMNO fasc. 531-III.)

Odbor OF na Tehniški fakulteti je organiziral za študente(tke) sanitetni tečaj. (Ravnikar, Dnevnik.)

Študentje arhitekture so se vključili v odbor OF na Tehniški fakulteti. Sestanke je vodil Pepe Zornada. (Ravnikar, Dnevnik.)

6. Italijanske oblasti so v Igriški ulici aretirale Franca Turka, ker je potresal letake s Prešernovimi verzi. Vojaško vojno sodišče ga je 14. aprila 1942 obsodilo na 8 let ječe. Letake sta mu dala Peter Grabner, obsojen na 8 let zopora ter Franc Bosnar, obsojen v odsotnosti na 23 let zopora. (TMG fasc. 279—524.)

Izšla je prva številka tretjega letnika Slovenskega poročevalca. Med drugim je prinašal Novoletno poslanico OF slovenskega naroda.

7. 4 člani VOS iz Akademskega kolegija so ob 20. uri na križišču ceste Rožna dolina in Rutarjeva ulica naleteli na italijansko patruljo 2 karabinjerjev, ki sta pozvala vosovce »alto le mani«. Namesto z dvigom rok so odgovorili s strelji. Na mestu je bil ubit en karabinjer, drugi pa močno ranjen. Med bojem se je peljal s kolesom neki civilist (pozneje so ugotovili, da je bil belogardist) in začel zmerjati vosovce, ki so ga prav tako ranili. Oba ranjenca so Italijani prepeljali v bolnišnico. Karabinjer je čez nekaj dni umrl, belogardist pa je ostal pri življenju. (CCR fasc. 175-II; Ivan Tlakar — ustni vir.)

Ustreljen Feliks Pečar iz Polja pri Ljubljani. Vojaško vojno sodišče ga je 3. I. 1942 obsodilo na smrt zaradi udeležbe v oboroženih enotah in nošnje orožja (CCR fasc. 158-II.)

Na progi Ljubljana—Št. Vid je bil prerezan mednarodni kabel in tri brzojavne telefonske žice. (AMNO fasc. 529-I.)

Poveljstvo divizije Granatieri di Sardegna je poročalo, da je po vsej Sloveniji moten telefonski promet, zato ga italijanska vojska ne uporablja več za prenos važnejših in tajnih vesti. (CCR fasc. 158-II.)

Poveljnik karabinjerjev Luigi Brucchiotti je poročal, da so bili v Ljubljani ponovno napadeni posamezni vojaki z namenom, da se jim zapleni orožje. Napade je že dalj časa pripravljala OF. Zadnje dni sta se zgodila dva taka primera; trije vojaki so bili razoroženi in orožni vsega streliva, nato pa takoj izpuščeni. (CCR fasc. 206-I.)

9. Na tržaški progi pri km 568,516 na Brezovici je bil prerezan mednarodni telefonski kabel. (AMNO fasc. 529-I.)
10. Italijanska vojaška patrolja je na križišču pri Žalah ustavila tri moške. Dva sta streljala s pištolo in zbežala, tretjega, Jožefa Brezarja, pa so aretirali. (CCR fasc. 239-VI.)
11. Izšla je druga številka Slovenskega poročevalca. Med drugim prinaša poziv terenskimi odborom, naj se postavijo na čelo narodnega upora, ki mora biti edini odgovor na nasilje.
Izšla je druga številka kontrarevolucionarnega glasila »Politično informativna Izvestja«.
13. V času prostega izhoda iz vojašnice je bil na Ljubljanski ulici razorožen italijanski vojak. (VK fasc. 5-I.)
15. Ob 19. uri je na Gradaški cesti petčlanska borbena grupa iz Trnovega napadla italijanskega vojaka, ga ranila in razorožila. (CCR fasc. 175-II, Miroslav Luštek, ustni vir.)
General Robotti, poveljnik XI. armadnega zbora, je zahteval novo razporeditev italijanskih vojaških sil v Ljubljani, ker je postajala nevarnost močnejših napadov upornikov vedno večja. (CCR fasc. 206-IV.)
Sredi januarja je tiskarna Podmornica natisnila list »Osvobodilna fronta«, letnik II, št. 2 osrednji organ OF slovenskega naroda.
V januarju je izšla četrta in peta številka »Mlada Slovenija«, glasilo mladinske Osvobodilne fronte slovenskega naroda.
16. Podnevi so neznanci s ponarejenim ključem vdrli v uradne prostore na Logu, kjer so raztrgali Dučejevo sliko ter odnesli 6 zastav — od teh tri italijanske nacionalne, eno rimsko in dve črni liktorski. (VK fasc. 5-1.)
Vojaško vojno sodišče je obsodilo Pavla Trčka na 5 let zapora. (CCR fasc. 217-II.)
17. Dva mladince sta metala kamenje v izložbe italijanske knjigarne na Tyrševi cesti 23 in razbila okenska stekla. Napadli so tudi izložbo »Unione militare« in izložbo prodajalne »Popolo d'Italia«. (TMG fasc. 284—642.)
Izšlo je kontrarevolucionarno glasilo »Petrov gardist«.
18. V Trnovem je vosovska skupina izvršila smrtno obsodbo nad Jožetom Špicerjem in Svojetom Ronerjem, ker sta izsiljevala denar v imenu OF. (SPor. 1942, št. 3.) VOS je justificirala denuncianta Antona Jezerška. (SPor. 1942, št. 3.)

19. Mussolini je proglasil Ljubljansko pokrajino za operacijsko ozemlje. Vojaška oblast je dobila vse pravice za izdajanja varnostnih ukrepov. Policija se mora podrediti vojski. General Robotti je dobil vsa pooblastila ter se s štabom XI. armadnega zbora vrnil iz Planine v Ljubljano. (Saje, Belogardizem, str. 225; VK fasc. 1a/II.)
20. Italijanske oblasti so na ulici aretirale študenta Jožeta Mayerja in delavca Leopolda Kosanca, vodilna aktivista OF pri Sv. Jakobu. (CCRR fasc. 252-II.)
21. Vojaško vojno sodišče je začelo sodni postopek proti trem ujetim partizanom: Ivanu Hočevvarju, Antonu Bokši in Alfredu Klopčiču. (TMG fasc. 270—104.)
De Fillippis šef obveščevalnega centra 209. sekcije karabinjerjev, poroča, da se stopnjuje sovražna propaganda kljub navidezni brezbriznosti prebivalstva. Pričakovati je, da se bo spomladi gibanje razmahnilo zaradi ugodnega vremena. (CCRR fasc. 253-II.)
Izšla je tretja številka kontrarevolucionarnega glasila »Politično informativna Izvestja«.
23. V Dravljah je bil ustreljen denunciant Franc Rožič. (AMNO fasc. 531-III.)
Patrulja karabinjerjev je v gostilni »Pred škofijo« aretirala partizana Draga Breznikarja. Pri sebi je nosil avtomatsko pištolo z 8 naboji in jugoslovansko ročno bombo. Patrulja ga je predala Vojaškemu vojnemu sodišču. (VK fasc. 5-I.)
24. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal odredbo o uvedbi osebnih izkaznic za vse osebe, stare nad 15 let. (Službeni list 1942, št. 8.)
Izšla je četrta številka Slovenskega poročevalca. Med drugim je prinašala navodila IOOF oddelkom Narodne zaščite, Varnostni službi in partizanskim četam, da so dolžni požigati petokolonsko literaturo, uničevati tiskarne in uporabljati orožje v primeru posredovanja okupatorja; v tej številki je bil objavljen tudi Pravilnik NZ.
25. Člani VOS so vdrli v plavogardistično tiskarno v Wolfovi ulici 12 in zaplenili tiskarski stroj tipa »Boston«. S strojem in črkami so zaplenili še 130 kg papirja in vse skupaj odpeljali v partizansko tehniko »Tunel« (Zbornik VI/2, dok. 36.)
Po vzgledu uspešnih manifestacij Osvobodilne fronte so poskusili s podobno akcijo tudi kontrarevolucionarji, a brezuspešno. Izdali so letak z naslovom »Slovenci«, ki poziva Slovence, naj 26. januarja med 19. in 20. uro ne hodijo na cesto in v javne lokale »v počastitev žrtev komunističnih razbojnikov«. (CCRR 208-I.)
26. Ljubljančani se pozivu belogardistov, naj se vzdržijo izhoda na ulice med 19. in 20. uro, niso odzvali. Be-ga so nastopali tudi s silo. Tako je bil na Trubarjevi cesti (bivša Sv. Petra cesta) ustreljen Bogomil Vedral, ker je šel ob tem času na cesto. (Edo Keržan, ustni vir.)
Belogardisti so skupno z Italijani poskušali organizirati manifestativni obhod proti OF v Ljubljani. To misel je sprožil Avgust Praprotnik. Ker niso mogli zbrati dovolj pristašev, obhod ni uspel. (SPor. 1942, št. 6.)
Člani VOS so izvedli hišno preiskavo pri Guštinu na Viču. V vrtni lopi so našli razmnoževalni stroj in ga zaplenili. (TNZ.)
27. Študent prava Stojan Drašček je stresal letake v avli na univerzi. 30. januarja so napravili Italijani preiskavo na njegovem domu in našli Slovenski poročevalec. Drašček je pobegnil. (VK fasc. 5-I.)
Poveljstvo XI. armadnega zbora je sestavilo posebno neodvisno manevrsko skupino za boj proti partizanom. (CCRR fasc. 206-IV.)

28. Ob 15. uri je bil na poti med Gradom in Študentovsko ulico ustreljen brigadir Janez Lenič. Ker je bil civilni policaj in italijanski konfident, so ga Italijani premestili iz Velikih Lašč v Ljubljano. (TMG fasc. 271—187); fasc. 272—212.)

29. Učenci bežigradske gimnazije so zasmehovali italijanske vojake, ki so se vadili na vežbališču artilerijske kasarne. (TMG fasc. 272—219.)

Poveljstvo II. armade je izdalo ukaz, naj se za tiste italijanske vojake, ki so jih partizani ujeli, nato pa izpustili, ustanove posebna taborišča, ker se predvideva, da bi mogli vršiti nasprotno propagando. (CCRR fasc. 213-II.)

Zaradi pogostnih napadov na italijanske vojake in oficirje je izdal komandant XI. armadnega zbora general Robotti navodila oficirjem in vojakom, naj bodo oprezni, če se sami zadržujejo na ulici, da ne bodo žrtev upornikov. (CCRR fasc. 206-I.)

31. Izšla je peta številka Slovenskega poročevalca.

Med drugim je prinašala tolmačenje IOOF devete temeljne točke OF in odlok IOOF, ki proglašja 7. februar za narodni praznik ter določa, da tega dne »ne sme biti med 7. in 9. uro zvečer noben Slovenec niti na ulici niti v javnem lokalu niti v gledališču niti v kinu!« Kršitelje tega odloka bo slovenski narod smatral za narodne izdajalce. IOOF ugotavlja, da pripadniki OF pod nazivom »Stara in nova pravda« nimajo značaja samostojne skupine.

Izšla je šesta številka kontrarevolucionarnega glasila »Dokument«.

V Hribarjevi tovarni pletenin v Mostah je delavstvo stopilo v mezдно gibanje (SPor 1942, št. 5). Vodstvo podjetja je sililo delavstvo tovarne v italijansko fašistično organizacijo »Dopolavoro«. Pod tem pogojem bi jim zvišali mezde, ki so se od začetka okupacije močno znižale. Delavstvo se je temu uprlo in zahtevalo višje mezde brez vpisa v fašistično organizacijo.

V januarju sta Polde Vrbovšek in Vinko Bratovž demontirala italijanske poljske telefonske linije in akumulatorske baterije iz železniških vozov na kamniški progi. (AOOZB.)

V januarju je 12 članov VOS izvedlo dveurno preiskavo v hiši belogardistov nasproti šentpeterske cerkve, da bi odkrili belogardistično tiskarno. Preiskava je ostala brez rezultata. (AMNO fasc. 531-III.)

Rajon Ježica je v tem mesecu zbral 10.038 Lir narodnega davka, posojila svobode in prostovoljnih prispevkov. (AMNO fasc. 526-IV.)

Rajon Moste je od 15. decembra 1941 do 15. januarja 1942 zbral za OF 23.499 Lir narodnega davka, posojila svobode in prostovoljnih prispevkov. (AMNO fasc. 528-IV.)

Matični odbor 17 trgovcev rajona Center je zbral 78.050 Lir narodnega davka in posojila svobode. Poleg tega je 27 trgovcev zbralo še večje količine raznega blaga (kože, 100 parov čevljev, 120 hlač, blaga za 350 oblek itd.) v vrednosti 372.600 Lir. (AMNO fasc. 528-IV.)

196 ljubljanskih matičnih odborov OF (nameščenci, banovina, sodišče, magistrat, mesarji, sokoli študentje itd. . . .) je zbralo za OF 156.740,50 Lir narodnega davka, 108.066,25 Lir posojila svobode in 25.074,50 Lir prostovoljnih prispevkov. (AMNO fasc. 528-I.)

Februar:

V začetku februarja začno tiskati v ilegalni tehniki Tunel. (IGT.)

1. Ustreljen je bil nemški in italijanski konfident Zvonko Pliverič, ki ga je narodno sodišče obsodilo na smrt konec novembra 1941. Aretiran je bil 31. januarja in nato ponoči zaslišan. (TMG fasc. 272—223; SPor. 1942, št. 6.)

Aktivisti Osvobodilne fronte v kurilnici na postaji Ljubljana so odprli regulator stroja št. 23-012, da se je začel sam premikati. Zavozil je na slepi tir in se prevrnil po nasipu. (AMNO fasc. 529-III; Ladislav Grad, Spomini na partizanska leta, rokopis.)

2. Pri železniškem podvozu v Zalogu je bil razorožen italijanski stražar. Vzeto mu je bilo 540 nabojev, puška in dve ročni bombi. (VK fasc. 5-I, II.)

Ceste so bile posute z letaki in hiše popisane s prevratnimi gesli. (VK fasc. 5-I.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo na smrt Milana Šušteršiča, mladinskega organizatorja za Bežigradom in sekretarja prvega rajonskega komiteja SKOJ Bežigrad. Sodba je bila izvršena 7. februarja. (CCRR fasc. 158-II; Marica Čepe: Topografija rajona Bežigrad, rokopis.)

3. Ob 7. uri zvečer so karabinjerji aretirali Ivano Kurent. Zalotili so jo, ko je s tremi dekletki pisala po zidu protiitalijanska gesla; ostalim trem dekletom je uspelo pobegniti. (VK fasc. 5-VIa.)

4. Ob 17.30 je skupina NZ z Univerze, sestavljena iz študentov, pod vodstvom članov VOS vdrla v prostore finančne kontrole na Bregu št. 6 v Ljubljani in odnesla 45 pušk, 2170 nabojev in 2 pištoli. Orožje so takoj poslali v partizanske enote. Pri akciji so sodelovali Viktor Kovačič, Ljubo Frankelj in Ciril Štular iz Trnovega. Ključje jim je preskrbel Simon Rehar, predsednik finančne kontrole. Italijanske vojaške oblasti so nato aretirale 16 oseb in jih predale Vojaškemu vojnemu sodišču. (TMG fasc. 277-347; Zbornik VI/2 dok. 21 opomba 2; Stefan: Kronika. Tovariš 1952, št. 43. JŠ. Puške morajo biti naše.)

Ustreljen je bil Alfonz Jageman. Jageman je dezertiral od partizanov in postal italijanski konfident. (VK fasc. 1a-I.)

Oddaja Radio OF. (XI. CA fasc. 774-IV.)

6. V zvezi s proglasom IOOF o proglasitvi 7. februarja za slovenski narodni praznik (gl. 31. jan.) so bile v zgodnjih jutranjih urah številne ceste v Ljubljani posute z letaki, ki so hvalili Rdečo armado in vabili ljudstvo, naj 7. februarja 1942 med 7. in 8. uro zvečer zapusti lokale in ceste v spomin na Prešerna in Gubca. (SPor. 1942, št. 5; CCRR fasc. 5-I.)

Patrulja karabinjerjev je na nekaterih cestah v Šiški našla letake, ki so opozarjali slovenske žene, naj se ne družijo z Italijani. (VK fasc. 5-I.)

Študentje Tehniške fakultete so opoldne popisali zidove s protiitalijanskimi gesli. Zlasti dobro so akcijo izvedli študentje z oddelka za arhitekturo. (M. Ravnikar, Dnevnik.)

Na Viču je italijanska patrolja zasledovala neznance, ki so na okno neke zasebne hiše risali znak SSSR. Pri tem je patrolja ubila staro ženo. (XI. fasc. 883-II.)

7. Da bi onemogočili manifestacije prebivalcev Ljubljane (gl. 6. februar!), je visoki komisar izdal naredbo, s katero je za čas od 7. do 16. februarja določil policijsko uro ob 17.30 zvečer. (Službeni list 1942, št. 11.)

Ob 17.15 je patrolja karabinjerjev na Bezenškovi cesti aretirala Štefanijo Bitenc in Nušo Porenta, ker je Štefanija Bitenc prenašala številna prevratna letake. Izročili so ju Vojaškemu vojnemu sodišču. (VK fasc. 5-IVa.)

Ob 8.30 je milica »Bataljona M« izvršila smrtno obsodbo nad Milanom Šušteršičem. Ustrelili so ga v Gramozni jami. (CCRR fasc. 253-II.)

Ob 2.40 je vojaška patrolja ob železniški progi v bližini pokopališča na Viču našla ca. 2700 kg želatine z vžigalnim detonatorjem. Promet je bil ustavljen za 2 uri. (VK fasc. 5-I.)

V noči na 7. februar je našla patrolja karabinjerjev na progi pri Viču 3 kg težko mino, pripravljeno, da bi eksplodirala. (VK fasc. 5-IV.)

Oddaja Radio OF. (XI. CA fasc. 774.)

Poveljstvo karabinjerjev XI. armadnega zbora poroča, da je vpisovanje v »Dopolavoro«, ki so ga organizirali organi nacionalne fašistične stranke, prineslo nezazeleno presenečenje. (Zbornik VI/2 dok. 141.) Vpisalo se je namreč zelo malo ljudi.

8. Na dan obletnice Prešernove smrti se je pred njegovim spomenikom zbralo okoli 100 do 120 mladincev, da s tako imenovano tiho demonstracijo pokažejo protitalijansko razpoloženje. Na spomenik so položili nekaj vencev, eden med njimi je bil okrašen s slovensko zastavo. Nenadoma so italijanski vojaki obkølili vso skupino in začeli s puškinimi kopiti pretepati demonstrante. Razdelili so jih v dve skupini, eno so odpeljali v sodnijske zapore, drugo pa vklejneno na kvesturo. (Milan Bevc, ustni vir; Upri smo se, kronika revolucionarnih let 1941—1945 na terenu »Dušana Turka-Duleta«, v Ljubljani 1957, str. 28.)

Ker so bili zidovi vse pogosteje popisani s prevratnimi gesli in risbami, je Visoki komisar izdal naredbo, da je vsak lastnik prizadete hiše, trgovine ali javnega obrata dolžan odstraniti do 11. ure dopoldne vse napise in risbe. (VK fasc. 1a-II.)

9. Italijanske oblasti so izdale odlok, da je privatno smučanje prepovedano z 11. februarjem. Kršitelje bodo kaznovali z zaporom do dveh mesecev in z denarno kaznijo do 200 Lir ter zaplembo smučarske opreme. (M. Ravnikar, Dnevnik; Službeni list 1942, št. 12.)
10. Vojaško vojno sodišče je uvedlo sodni postopek proti Ivani Košca in Frančiški Jerina, obe z Verda. Obtoženi sta bili, da sta pomagali partizanom. Ivana Košca je bila obsojena na 4 leta zopora, Frančiška Jerina pa je bila zaradi pomanjkanja dokazov oproščena. (TMG fasc. 268-7.)

Vojaško vojno sodišče je uvedlo sodni postopek proti Božidarju Brulječiču iz Prezida, Francu Gregoriču iz Žužemberka in Rudolfu Samcu iz Ljubljane. Obtoženi so bili, da so se udeležili rekrutiranja mož za partizane. Aretirani so bili 16. decembra 1941 v Velikih Laščah. (TMG fasc. 267—361.)

Izšla je tretja-četrt številka »Mlade Slovenije«.

Oddaja Radio OF. Oddaja je bila posvečena Prešernovemu dnevu. Trajala je tri četrt ure. Oddajali so pri Matulovih na Rebri št. 7. (XI. CA fasc. 774-IV; Borec 1955, str. 57.)

12. Vojaško vojno sodišče je obsodilo Jakoba Korenca iz Ravnika in Feliksa Dolerja iz Ljubljane, oba žandarja. Obtožena sta bila, da se nista hotela udeležiti boja proti partizanom ob napadu na Turjak v noči na 7. januar 1942. Obsojena sta bila na 2 leti in 8 mesecev zopora. (TMG fasc. 275—294.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Marijo Cvar iz Sodražice na 10 let zopora zaradi sodelovanja z narodnoosvobodilnim gibanjem. (TMG fasc. 349—2533.)

Ob 19.30 je skupina sedmih partizanov v bližini Sostrega napadla italijansko patroljo. (VK fasc. 5-I.)

13. Vojaško vojno sodišče je obsodilo Karla Sedeja na 5 let zopora, ker je psoval italijanskega kralja. (TMG fasc. 276—307.)

Ob 8. uri zvečer so karabinjerji aretirali na Žibertovi cesti Jožeta Puciharja, ker je razširjal fotografije Ljube Šercerja. Predali so ga Vojaškemu vojnemu sodišču. (VK fasc. 5-I.)

Organi VOS so zaplenili naklado petokolonskega lističa »Svobodna Slovenija«. (SPor. 1942, št. 8.)

14. Izšla je sedma številka Slovenskega poročevalca. Med drugim je prinesla Izjavo celotne OF o svobodi vesti.
Izšla je peta številka kontrarevolucionarnega glasila »Politično informativna Izvestja«.
Oddaja Radio OF. (XI. CA fasc. 774, VK fasc. 5-I.)
15. Patuljka Narodne zaščite je streljala in ranila na Prešernovi cesti pred vladno palačo karabinerja, ker ji na poziv ni hotel izročiti orožja. (Zbornik VI/2 dok. 24; VK fasc. 5.)
16. Predstavniki bivših slovenskih strank so se sestali pri škofu v Ljubljani z namenom, da ustanovijo odbor, ki bi sodeloval z italijanskimi oblastmi v upravi. Vodstvo odbora je prevzel škof. Odbor je zahteval od italijanskih oblasti, da legalizirajo boj proti komunizmu. (Saje, Belogardizem, str. 226.)
Ob 19. uri so trije mladinci razorožili italijanskega stražarja (CCRR fasc. 206-I; XI. CA fasc. 786-III.)
Oddaja radio OF. (XI CA fasc. 774-IV.)
17. Ob 3.45 eksplozija v Kemični tovarni v Mostah. Povzročeno je bilo 750 tisoč Lir škode. Akcijo je izvedla Narodna zaščita iz Most. Italijanske oblasti so takoj zaprle mojstra Ivana Strleta, Leopolda Hribarja in vratarja Novaka. Strle je bil kasneje obsojen na 5 let zapora, ostala dva pa sta bila oproščena. (VK fasc. 4-I; M. Perme: Kronika.)
Vojaškemu vojnemu sodišču je bil izročen Josip Urbančič s Celovške ceste št. 90 zaradi zasmehovanja italijanskega kralja in Mussolinija. (TMG fasc. 275—291.)
18. Mladinska skupina treh mladincev in dveh mladink je ubila in razorožila italijanskega vojaka na ljubljanski ulici, ko se je sprehajal s Slovenko. V zvezi s tem je izdal general Robotti ukaz, naj se vojaki ne sprehajajo sami po mestu. (XI. CA fasc. 253-II; fasc. 786-III.)
Ob 12. uri je bil ubit partizanski dezerter Ivan Šuštersič v Tovarniški ulici v Mostah. (TMG fasc. 276—332.)
Oddajal je Radio OF. Pozval je mladino v boj proti okupatorju. (XI. CA fasc. 774-IV.)
Karabinjerji so predlagali, da bi bilo potrebno zapreti vse javne lokale, podaljšati policijsko uro in zmanjšati preskrbo prebivalstva. (Jarc, Boj Ljubljane, str. 101.)
19. Mladinci so razbili stekla pri Unione Militare in pri prodajalni Popolo d'Italia. (TMG fasc. 284—642.)
Kvestor Messina je izdal tiralico za dr. Vitom Kraigherjem. (VK fasc. 4-I.)
20. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil, da morajo imeti vse osebe, starejše od 14 let, za prihod ali odhod z ozemlja občine Ljubljana redno potno dovolilnico (Lascia passare). (Službeni list, 1952, št. 11.)
Vojaško vojno sodišče je uvedlo sodni postopek proti Ladislavu Velkavrhju in Antonu Zrimšku iz Ljubljane. Obtožena sta bila, da sta nosila orožje. (TMG fasc. 267—343.)
Člani VOS so ob 16.45 v gostilni v Tavčarjevi ulici izvršili smrtno obsodbo nad Avgustom Praprotnikom, predsednikom Industrijske zbornice in članom vodstva bele garde. V zvezi s to justifikacijo so bili predani Vojaškemu vojnemu sodišču inž. Anton Štebi, Avgust Kuster, Ivan Porenta, Lojze Lubej, Dušan Podgornik in Štefan Babnik. (VK fasc. 4-I; AMNO fasc. 531-III; TMG fasc. 277—337.)
Ubit Alojz Žakelj iz Vrhovcev, član Dopolavora. (VK fasc. 4-I.)

Ob 18. uri sta bila napadena karabinjerja na Vodnikovih cesti v Šiški. Pri tem je bil eden od njiju težko ranjen. Grenadirji na bloku so brezuspešno interve-nirali, nato pa preiskali hiše v okolici in aretirali 15 oseb. (TMG fasc. 276—331.)

Izšla je tretja številka kontrarevolucionarnega glasila »Pobratim«.

22. Po ljubljanskih ulicah so bili posuti žebli, da bi onesposobili italijanska motorna vozila. (Jarc, Boj Ljubljane, str. 98.)

23. Oddaja Radio OF. Oddajal je pri Petrič v Hirske ul. št. 14/III. (XI. CA fasc. 774-IV; AMNO fasc. 531.)

Visoki komisar je izdal odredbo, s katero je od 15. ure 23. februarja prebivalstvu Ljubljane prepovedano odhajanje iz mesta. Vstop v mesto je dovoljen samo dobaviteljem živil in tistim osebam, ki imajo iz razlogov javne varnosti vzrok in predložijo listine pri prehodih: Brezovica, Dravljje, Šentvid, Kleče, Ježica, Tomačevo, Hrastje, Zalog, Dobrunje, Škofljica, Studenec-Ig. Kršitelji te uredbe se kaznujejo z zaporom do 6 mesecev in denarno kaznijo do 6000 lir. Tega dne so italijanske vojaške oblasti dogradile žično mejo okoli Ljubljane, mesto pa raz-delile na 14 odsekov. (VK fasc. 159-II; Jarc, Boj Ljubljane, str. 103.)

Italijanske vojaške oblasti so aretirale Pepeta Zornado, člana Vojaškega komi-teja na Tehniški fakulteti in VOS OF. (M. Ravnikar, Dnevnik; Janez Vipotnik, Spomini.)

24. Italijanske oblasti so začele z »akcijami za razorožitev prebivalcev Ljubljane«. Za izvrševanje teh akcij sta bila določena 2. in 3. bataljon I. polka divizije Gra-natieri di Sardegna, karabinjerji in agenti PS (Publica sicurezza). Ti naj bi dnevno ob 8. uri zjutraj pregledali stanovanja v sproti določenem delu mesta. Zaprli naj bi vse moške, stare med 20 in 30 let. V treh tednih so nato v takih akcijah zaprli 878 Ljubljančanov. (VK fasc. 159-II; Jarc, Boj Ljubljane, str. 103.)

25. Vojaško vojno sodišče je uvedlo sodni postopek proti Ivanu Klepcu, uslužbencu Železniške direkcije v Ljubljani, ker je zasmehoval italijansko oblast. (TMG fasc. 277—355.)

Ob 13. uri so italijanske oblasti aretirale 13 oseb, ki so prenašale orožje in vojaški material. (XI. CA fasc. 239-I.)

Italijanski vojaki so v stanovanju Antona Bizjaka, Križevniška ulica 5 našli nekaj komunističnih letakov in značke OF. Zaradi odsotnosti Bizjaka niso aretirali. (XI. CA fasc. 239-I.)

Izšla je šesta številka kontrarevolucionarnega glasila »Pravi Slovenski poročevalc«.

26. Ob 6. uri so našli karabinjerji na Tyrševi cesti pri kavarni Evropa na tram-vajskem omrežju jugoslovansko zastavo s komunističnim emblemom. (VK fasc. 5-I.)

Visoki komisariat je izdal komandi divizije Granatieri di Sardegna še dodatna navodila za racije: vsi uradi, tudi samo italijanski, morajo biti zaprti do konca preiskav v določenem mestnem okolišu. Pregledati je treba tudi italijanske za-sebne hiše. V času preiskav morajo biti trgovine zaprte. (VK fasc. 159-I.)

V akciji za razorožitev prebivalcev Ljubljane je okupator aretiral 84 oseb. (XI. CA fasc. 239-I.)

27. V gostilni Maček, ob Ljubljani je italijanski vojak brez povoda ustrelil gostil-niškega gosta, vrgel nato bombo v Ljubljano in fingiral napad nase. Na strel in eksplozijo je prihitelo vojaštvo in streljajo z obeh strani Ljubljane. Šele čez nekaj časa so spoznali, da sovražnika nikjer ni. Ob tej priložnosti so zaprli lastnika gostilne z družino in takrat prisotne goste. (M. Ravnikar, Dnevnik; Jarc, Boj Ljubljane, str. 102.)

V akciji za razorožitev prebivalcev Ljubljane so grenadirji aretirali 40 oseb. (XI. CA fasc. 239-I.)

Italijanski vojaki so v zvezi z eksplozijo bombe v bližini kina Matice aretirali 56 oseb, med njimi tudi Zvonimira Kavčiča, ki je bil osumljen, da je eksplozijo pripravil. (XI. CA fasc. 239-I.)

Oddaja Radio OF v hrvaščini. (XI. CA fasc. 774-IV.)

28. Italijanske vojaške oblasti so izvedle racije v kinu Matici. (M. Ravnikar, Dnevnik.)

V akciji za razorožitev prebivalcev Ljubljane so italijanske oblasti aretirale 54 oseb. (XI. CA fasc. 239-I.)

Oddaja Radio OF. Poroča o čistkah v Ljubljani in množičnem zapiranjju Ljubljančanov. (XI. CA fasc. 774-IV.)

Februarja je izšla prva številka II. letnika Dela, organa Centralnega komiteja KPS.

Februarja je bila na Glavni pošti v Ljubljani ustanovljena Narodna zaščita s 36 člani, to je 3. vod 1. čete I. bataljona, katerega komandir je bil Ivan Zabel, politkomisar pa Ivan Voljč. Vod je bil razdeljen na 4 desetine. Zvezo med Pošto in rajonskim odborom Center je imel Jože Ferluga, ki je bil povezan s komandantom bataljona NZ Hanžičem, inž. Šuškovičem in Pavlom Majdičem. (AOO ZB 316—57, 89—58.)

Odbori OF so februarja — po nepopolnih podatkih — zbrali 147.247.50 Lir narodnega davka, posojila svobode in prostovoljnih prispevkov, in sicer: rajon Moste 40.991 Lir (od 15. januarja do 15. februarja), rajon Ježica 9636 Lir, matični odbori OF v Centru pa: Banovina 9651.50 Lir, Železniška direkcija 26.820 Lir, sodnija 6100 Lir, Ing OTO 7700 Lir, pošta 3120 Lir, zdravniki 12.034 Lir, trgovci 23.820 Lir, gostilničarji 1700 Lir in kulturniki 5675 Lir. (AMNO fasc. 529-III., IV.)

Marec

1. Poveljstvo II. italijanske armade na Sušaku je izdalo »Okrožnico — 3C«. Poleg splošnih pojasnil vojski, kako naj se zadrži na okupiranem ozemlju, je okrožnica navajala vse možne oblike boja in represalij za zadušitev narodnoosvobodilnega gibanja v Jugoslaviji. Vojaške operacije proti partizanom naj bi bile dosledno pripravljene in uspešne, borbo s partizani bi bilo treba smatrati za enako borbi na frontah, uveljavilo naj bi se načelo »glavo za zob« ne »zob za zob«, streljali naj bi talce, požigali domove, prebivalstvo pa naj bi se paraliziralo z interniranjem. (Zbornik, VI/2 — dok. 145.)

Italijanske oblasti so začele z aretacijami v Slovenskem gledališču. Do 23. oktobra 1942 so aretirali 34 članov: operne pevce, režiserje, člane orkestra, baletnega in pevskega zbora, dramske igrance in tehnično osebje. (CCRR fasc. 239-IV.)

Italijanski vojaki so preiskali kavarno Evropo. (Ravnikar, Dnevnik.)

2. IOOF je izdal proglas »Soldati Italiani!«, v katerem je pozival italijanske vojake, naj bojkotirajo fašistične uredbe.

Izšla je deveta številka Slovenskega poročevalca. Med drugim je objavila Proglas IOOF »Slovenci!« z dne 20. februarja 1942, v katerem je pozival narod, naj bo discipliniran, iznajdljiv in naj izpopolni množično obveščevalno službo kot odgovor na okupatorjevo nasilje; dalje je objavil navodilo, v katerem je Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet naročalo poveljstvom Narodne zaščite, naj nadaljujejo z izvajanjem navodil kljub okupatorjevemu terorju v Ljubljani.

Oddaja Radio OF. (XI. CA fasc. 774-IV.)

3. Italijanske oblasti so aretirale v akciji za razorožitev prebivalstva Ljubljane 22 oseb. (CCRR fasc. 239-I.)
Ob 20.30 je bilo prerezanih na Zaloški cesti 34 telefonskih žic. (TMG fasc. 278—493.)
4. Italijanski vojaki so izvršili hišno preiskavo na Gosposvetski cesti št. 14, kjer so našli propagandno literaturo, strelivo in eno pištolo. Prijeli so 48 oseb, od katerih so jih 38 izpustili, ostale pa zadržali v zaporu. (CCRR fasc. 239-II.)
Ob 18.45 sta bila ustreljena na strelišču v Ljubljani: Edvard Legart in Jože Koprivnik, oba iz Ljubljane. Obsodilo ju je Vojaško vojno sodišče istega dne, ker sta pripadala partizanskim oboroženim enotam in sodelovala pri napadih na italijanske vojaške sile. Smrtno obsodbo je izvršil bataljon »M«. (CCRR fasc. 158-II.)
Italijanske oblasti so aretirale v akciji za razorožitev Ljubljane 24 oseb z Gosposvetske ceste. (CCRR fasc. 239-I.)
Šef obveščevalne službe 209. sekcije karabinjerjev De Fillippis je poročal, da je bil vpis v stranko PNF (Partio nazionale fascista) minimalen; darila ob šolskem prazniku Beffana fascista niso navdušila otrok. Predlaga, naj Slovence v uradih, na pošti, železnici ipd. zamenjajo Italijani, da bo nadzor nad delom učinkovitejši. (CCRR fasc. 235-II.)
5. Italijanske oblasti so v akciji za razorožitev prebivalstva Ljubljane aretirale 21 sodelavcev OF. (CCRR fasc. 239-I.)
Ob 18.30 je eksplodirala bomba med hišno preiskavo v Cerkveni ulici št. 11. Vojaštvo je aretiralo lastnika hiše Jožeta Zalarja z družino. (TMG fasc. 278—491.)
Poveljstvo karabinjerjev je poročalo: »... Vedenje čet do prebivalstva je pravilno in oprezno. Ne zaupajo mu in se ga boje, ker nam je nasprotno in ker se med njimi more vedno skrivati upornik, ki strelja v hrbet.« (Jarc, Boj Ljubljane, str. 98.)
Italijanska vojska je ponovno izvedla racije v Mostah, ker jim je bila pri prvih preiskavah odnesena strojnica. (Ravnikar, Dnevnik.)
6. Italijanske oblasti so izvedle preiskave na Starem trgu, pri Sv. Jakobu (danes Levstikov trg) in v Streliški ulici in aretirale 30 sodelavcev OF. (CCRR fasc. 239-I, Ravnikar, Dnevnik.)
Med čistko v Trnovem so italijanski vojaki streljali na Franca Preušnika in ga ranili, ker se je hotel z begom na streho lastnega stanovanja izogniti aretaciji. Po izjavi konfidenta Andloviča je bil Preušnik partizan. (CCRR fasc. 239-I.)
Dva člana VOS sta pomotoma ustrelila duhovnika Huberta Lajlerja v gostilni Antona Primožiča v Rožni dolini. Slovenski poročevalec z dne 31. marca 1942 je objavil, da organi OF niso dali naloge za ta napad. (TMG fasc. 287—732; fasc. 278—405.)
7. Vojaško vojno sodišče je obsodilo na smrt 28 Slovencev, 12 oseb je obsodilo na do smrtne ječe, 4 na 30 let zopora, 3 na 8 let zopora in 1 na 3 leta zopora. (SPor. 1942, št. 11.)
Oddaja Radio OF, med drugim je bodrila prebivalce Ljubljane, naj zdrže ob splošnem preganjanju. (XI. CA fasc. 774-IV.)
Italijanska vojska je ponovno izvedla racije na Starem trgu, pri Sv. Jakobu in v Streliški ulici. (Ravnikar, Dnevnik.)
8. JNS (Jugoslovanska nacionalna stranka) je poslala okrožnico vsem buržoaznim strankam, v kateri je predlagala, naj se dogovore o političnem, gospodarskem in kulturnem sodelovanju. (Saje, Belogardizem, str. 206.)

9. Italijanske oblasti so v akciji za razorožitev prebivalstva Ljubljane aretirale 3 osebe. (CCRР fasc. 208-II.)
 Justificiran je bil italijanski konfident Franc Peca v gostilni Podboršek v Linhartovi ulici. Italijani so s tem v zvezi aretirali 5 Hrvatov, osumljenih članstva v teritoristični skupini Hrvatov v Ljubljani. (CCRР fasc. 208-I.)
 Izšla je deseta številka Slovenskega poročevalca. Med drugim je objavila odlok IOOF o povrnitvi osebne in materialne škode, nastale v narodnoosvobodilnem boju, in Izjavo IOOF, da povojna oblast ne bo priznala izpitov, ki so bili opravljeni na univerzi, za katere so italijanske oblasti postavile pogoj vpisa v GUF. (Gioventù Universitaria Fascista.)
 Oddaja Radio OF. (XI. CA fasc. 774-IV.)
 Italijanska vojska je preiskala stanovanja posameznih študentov tehnike. (Ravnikar, Dnevnik.)
10. Italijanske oblasti so izvedle preiskave v Centru. (Ravnikar, Dnevnik.)
 Italijanski vojaki so v akciji za razorožitev prebivalstva Ljubljane aretirali 7 oseb. (CCRР fasc. 208-II.)
 Ob 7.50 so bili v Gramozni jami ustreljeni:
 Ciril Gabrovšek, Ernest Godec, Franc Babšek, Janez Zigman, Vincenc Ogrin, Franc Letonja, Jakob Kraševc, Anton Miklavčič, Martin Tomažin, Franc Vrhovec, Mihael Rihar, Anton Debevc. Poleg navedenih je obsodilo Vojaško vojno sodišče 7. marca 1942 še 12 oseb na smrt, a so bile pomiloščene. (CCRР fasc. 253-II.)
11. Vojaško vojno sodišče je obsodilo Janeza Čamplja iz Kočevja na dosmrtno ječo, Antona Župančiča iz Krke na 24 let zaporu ter Henrika Pajka in Franca Poljanca na 6 mesecev zaporu. Prva dva sta bila ujeta partizana, druga dva pa sodelavca partizanov. (TMG fasc. 274—265.)
 Oddaja Radio OF. (XI. CA fasc. 774-IV.)
12. V preiskavah v južnem delu Ljubljane je bilo prijetih 4215 oseb, od tega 137 zadržanih v zaporu. Preiskave je vršil prvi bataljon Prvega grenadirskega polka, medtem ko je tretji bataljon istega polka blokiral ceste. (Zbornik, VI/2 — dok. 148.)
 Narodna zaščita z Ježice je zažgala ležišča italijanske posadke v Prosvetnem domu na Ježici. (LdP 1955, št. 210.)
 Člana VOS sta v Mestnem logu streljala na italijanskega konfidenta Cirila Koroščka. (VK fasc. 4-I.)
14. Italijanske oblasti so aretirale 5 mož in 8 žena. (CCRР fasc. 239-I.)
 Ob 13. uri je bila justificirana Vera Faifer, denunciantka in italijanska vlačuga iz Zaloga. (TMG fasc. 279—509, SPor 1942, št. 12.)
 General Roatta, poveljnik II. italijanske armade, je odredil: internirati je treba vse oficirje in podoficirje bivše jugoslovanske vojske do 60. leta starosti. Zapleniti se morajo vsi radijski sprejemniki, prepove naj se uporaba dvokoles. (Borec 1953, št. 3, str. 110.)
 Ob 17. uri so dijakinje realne gimnazije na Poljanah metale iz šolskega splotja na dvonišče letaké z napisi: OF, W Jugoslavija, SSSR itd. Takojšnja italijanska preiskava je bila brezuspešna. Poveljstvo finančne straže je predlagalo oblastem, naj šolo zapro, ker služi gimnazija in bližnje hiše za sestanke manjšim odpadniškim skupinam. (VK fasc. 5-I.)
15. Italijanske oblasti so prijele 378 oseb, od katerih so jih 148 aretirali. (CCRР fasc. 159-I.)
 Ponoči je bila napisna akcija po ljubljanskih ulicah. (CCRР fasc. 253-II.)

16. Justificiran je bil študent Franc Župec, vodilni član klerofašistične »Straže« in direktorija GUF, ki je bil kriv aretacije mnogih aktivistov. V ljubljanskih zaporih je preoblečen v italijansko vojaško uniformo označeval aktiviste OF, ki so bili slučajno prijeti. (AMNO fasc. 531-III, Mlada Slovenija 1942, št. 8.)

Trije člani VOS so ranili gestapovca Zvonka Sadarja v stanovanju Albine Gorjup v Igriški ulici 11. (TMG fasc. 309—1313, SPor. 1942, št. 12.)

Ponoči je bila potrosna akcija v mestu. (CCR R fasc. 253-II.)

Italijansko vojaštvo je zasedlo I. državno realno žensko gimnazijo na Poljanah. V selitveni zmedbi so pisale osmošolke vpričo profesorjev in ravnatelja po stenah gesla SSSR, OF, Živela Rusija. V sliki italijanskega kralja in Mussolinija so metale črnilnike, na hodniku so razbile sliko vojaka, ki je pozdravljaj po rimsko, ker je z lestvijo niso mogle doseči. (Saje, Belogardizem, str. 123, poročilo zaupnice KA na gimnaziji.)

V veljavo je stopila odredba Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino: vse osebe, stare nad 14 let, morejo oditi iz mesta onstran vojaške kontrolne črte samo s posebno propustnico. Prehod je možen na nadzornih postajah ob cestah, ki vodijo proti Brezovici, Dravljam, Št. Vidu, Klečam, Ježici, Tomačevem, Hrastju, Zalogu, Škofljici in Igu. (Službeni list, 1942, št. 21.)

Akcija za razorožitev prebivalstva Ljubljane je končana. (Ravnikar, Dnevnik.)

17. Narodna zaščita z Ježice je odnesla oglasno desko z italijanskimi oglasi iz osnovne šole na Ježici. V Savljah so prebarvali in izbrisali fašistične znake z oglasne deske v gostilni pri Perdanu. (LdP 1955, št. 210.)

Italijanske oblasti so aretirale nekega Ljubljančana, ko je na Kodeljevem pisal na zid črke OF. Vojaško vojno sodišče ga je obsodilo na 10 let zopora. (Jarc, Boj Ljubljane, str. 100.)

18. Justificiran je bil študent Jaroslav Kikelj, predsednik KA (Katoliška akcija) na ljubljanski univerzi in vodilni član GUF, organizator Glavačeve belogardistične skupine, kriv mnogih aretacij naših aktivistov. 22. marca 1942 ga je proglasil škof Rožman za prvega slovenskega mučenca. (AMNO fasc. 531-II, Saje, Belogardizem, str. 182.)

Član VOS je ustrelil denuncianta Vincenca Trampuža, ko je ob 21. uri odhajal iz gostilne »Pri Katrci«. (TMG fasc. 287—752, SPor 1942, št. 12, TNZ.)

Oddajal je Radio OF. Med drugim je poročal, da je bilo v zadnjih čistkah v Ljubljani aretiranih preko 1000 Slovencev, od katerih so poslali v internacijo 500 oseb. (XI. CA 774-IV.)

19. Pred Vojaškim vojnim sodiščem se je začel proces proti 104 obtožencem, 30 aretiranih, 24 identificiranih ilegalcev in 50 neidentificiranih ilegalcev. Tega dne je bilo obsojenih 23 obtožencev: Benedikt Frakelj, Janez Zadnikar in Stanko Petijan na smrt, Branko Marinčič in Franc Toni na dosmrtno ječo, Roman Golob obsojen v odsotnosti na 25 let zopora, Jože Smrekar na 24 let zopora, Ciril Petrovčič na 20 let zopora, Janez Vrhunc na 15 let zopora, Franc Debevc na 10 let zopora, Anton Snoj na 16 let zopora, Arpad Balasa in Franc Korenin na 16 let zopora, Jože Gaberc in Franc Snoj na 7 let zopora, Janez Deu, Vladimir Košar in Vinko Mikolič na 6 let zopora, Boris Pelikan na 5 let zopora, Franc Kušar, Drago Stepišnik in Kostja Nahtigal na 3 leta zopora, Janez Matko na 1 leto zopora. (TMG fasc. 268—10, CCR R fasc. 158-II.)

Italijanske oblasti so aretirale in poslale v koncentracijsko taborišče v Gonars vse aktivne oficirje bivše jugoslovanske vojske iz Ljubljane in okolice. (Ravnikar, Dnevnik; Jarc, Boj Ljubljane, str. 100.)

Italijanski vojaki so izvedli preiskavo v stanovanju Pavla Dečmana v Vodmatski ulici 29, kjer naj bi se po izjavah italijanskega zaupnika Franca Kotnika skri-

vala Mica Šlandrova. Aretirali so Dečmana s sinom, Kastelica in Jakliča, medtem ko je Šlandrovi uspelo prekoračiti blok v Mostah, ne da bi jo tamkajšnji stražarji spoznali. (CCRR fasc. 238-II.)

Ob 19. uri so bili pri risanju srpa in kladiva ter kratic OF na Ljubljanskem gradu aretirani študentje Aleksander Pirc, Marjan Bobnik in Franc Wolkar. Vojaško vojno sodišče jih je obsodilo 29. aprila 1942 na 2 leti in 6 mesecev zaporov. (TMG fasc. 282—601; Jarc, Boj Ljubljane, str. 100.)

Mladinci so s kamenjem napadli izložbe poslovalnice »Unione militare« in prodajalne lista »Popolo d'Italia«. (TMG fasc. 284—642.)

Italijanske oblasti so poslale v koncentracijsko taborišče Volzana 100 pripornikov iz ljubljanskih zaporov. (CCRR fasc. 219-I.)

20. Italijanske oblasti so začele z aretacijami uslužbencev tehnične direkcije Visokega komisariata. Do 11. avgusta 1942 so aretirali 22 nameščencev. (CCRR fasc. 210-I.)

De Fillippis, šef obveščevalnega centra 209. sekcije karabinjerjev je poročal: akcija za razorožitev prebivalstva Ljubljane je dobro uspela, toda orožja smo zelo malo našli, kar pomeni, da ga bodo nasprotniki mogli uporabljati proti nam. Dokaz agilnosti in močne organizacije le-teh so likvidacije italofilov ter napisne in potrosne akcije v zadnjih dneh. Potrebno je, da se represalije poostre, aretirajo vso inteligenco, ukine vzgojiteljske ustanove, poostri policijsko uro itd. (CCRR fasc. 253-II.)

21. Pooblaščenci združene slovenske buržoazije so se sestali in osnovali Slovensko zavezo. Na sestanku so sprejeli predlog okrožnice JNS z dne 8. marca, to je dogovor o političnem, gospodarskem in kulturnem sodelovanju vseh strank. Vodstvo Slovenske zaveze je bilo sestavljeno iz 7-članskega plenuma in 3-članske eksekutive. V plenumu so bili: Lukman in Stare za SLS, Šolar za Gosarjev krog, inž. Mačkovšek, Uršič in Kazafura za napredne demokrate, Jelenc za levičarje, Kumelj za Staro pravdo. (Saje Belogardizem, str. 206.)

Klerofašistični stražarji so aretirali Antona Simnovca, ga na Kalanovem stanovanju zaslišali in nato izročili italijanskim oblastem. (Saje, Belogardizem, str. 139.)

Oddaja Radio OF. (XI. CA fasc. 774-IV.)

22. Vojaško vojno sodišče je obsodilo na smrt Janeza Marinška iz Grosuplja. (VK fasc. 16-IV.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo na 2 leti in 2 meseca zaporov Stanislava Klopčiča iz Ljubljane. Obsojeni je bil aretirani, ker je v Židovski stezi prepeval pesmi o boljševizmu, pri sebi je imel proglas IOOF. (TMG fasc. 280—544.)

Italijanske oblasti so aretirale več ljudi, ker so se udeležili pogreba partizana Marjana Novaka na Viču, Novak je padel 20. marca v borbi pri Kozarjah. Na mrtvaški oder so mu ljudje položili dva venca in tri šopke rdečih nageljnov, dva venca pa sta bila položena na oder drugega padlega partizana. (CCRR fasc. 209-I.)

23. Vojaško Vojno sodišče je obsodilo na smrt partizana Viktorja Kušarja iz Notranjih gor in Karla Frangeša iz Velike Nedelje; na dosmrtno ječo pa Ludvika Obrezo iz Bezuljaka. Obsojene je prijela skupina italijanskih vojakov 16. januarja 1942, ko jih je pri čistki v Bezuljaku našla v hiši Antona Popka. Presečeni partizani so streljali na prihajajoče vojake in smrtno zadeli poveljnika skupine, enega vojaka pa ranili. Izmed sedmih partizanov je trem uspelo pobegniti, med njimi lastniku hiše, v kateri so se borili, medtem ko so ženo Ljudmilo Popek in 16-letnega sina aretirali. (TMG fasc. 270—108.)

Mladinci so s kamenjem napadli izložbe poslovalnice »Unione militare« in razbili izložbena stekla. (TMG fasc. 284—642.)

Izšel je letak z naslovom »Slovinci! Ljubljčanani!«, podpisani so bili »Slovenski akademiki«. Letak je pozival slovenske akademike, naj se vpišejo v italijansko vseučiliško organizacijo GUF.

V dneh od 23. do 26. marca so italijanski vojaki smrtno ranili Ludovika Škrbca, ko so ga presenetili pri napisni akciji v mestu. Vojaškemu sodišču pa so izročili 3 študente ljubljanske univerze, ker so v Tivoliju pisali v pesek črke OF. (Borec 1953, št. 3, str. 111.)

24. Vojaško vojno sodišče je obsodilo Amalijo Strahovnik iz Kočevja na 3 leta zapora, Janeza Cotmana in Janeza Janežiča iz Cikave pri Šmarju na 2 leti zapora; obdolženi so bili propagandnega delovanja v tovarni Motvoz v Grosuplju. (TMG fasc. 274—265.)

Člana VOS sta smrtno ranila vajenca Antona Brajnika v čevljarški delavnici na Ižanski cesti. Brajnik je bil član mladinske fašistične organizacije GIL in je izdal mladinsko organizacijo v Vajeniškem domu. (TMG fasc. 260—541, AOO ZB 6—1141.)

Emilio Grazioli, visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, poroča notranjemu ministrstvu v Rim o političnem položaju v pokrajini. Med drugim ugotavlja: »1. Sistem, ki ga izvaja vojaška oblast, da kaznuje nemočno podeželsko prebivalstvo s požigom vasi, z množičnim zapiranjem... in odnašanjem vseh premičnin... je imel in bo imel naslednje rezultate: a) vsi mladi ljudje zapuščajo domove in se umikajo v gozdove, da se izognejo zaporu in internaciji ali ustrelitvi... b) prebivalstvo, ki sodi, da je po krivici prizadeto, postaja v celoti nam sovražno in sprašuje, zakaj vojaški oddelki raje ne skušajo uničiti uporniških skupin, namesto da kaznujejo prebivalstvo...« Ugotavlja, da poveljstvo II. armade nastopa v pokrajini mimo politične oblasti. (Zbornik, VI/2, dok. 150.)

Izšla je dvanajsta številka Slovenskega poročevalca.

25. Izšla je osma številka glasila Mladinske Osvobodilne fronte slovenskega naroda »Mlada Slovenija«. Objavila je tudi izjavo IOOF: Dijaki, izključeni iz šol zaradi delovanja v OF, bodo s posebno uredbo po osvoboditvi mogli nadoknaditi izgubljena šolska leta.

Izšla je peta številka kontrarevolucionarnega glasila »Pobratim«.

26. Visoki komisariat je odredil, da morajo prebivalci do 20. aprila oddati občinskim uradnikom vse radijske sprejemnike. Kršitelji te odredbe bi bili kaznovani z zaporom do dveh mesecev in denarno kaznijo do 5000 lir. (VK fasc. 1a-II, lepak VK od 26. III. 1942.)

Vodstvo Slovenske zaveze se je drugič sestalo. Na seji so razpravljali o odsekih organizacije. (Saje, Belogardizem, str. 206.)

V Močnikovi ulici je bil ustreljen izdajalec in gestapovski agent Ivan Pucelj. (TMG fasc. 280—549, SPor. 1942, št. 15.)

27. Aretirana sta bila Ana Pribošek in Marjan Magušar. Pri prvi so našli ilegalna pisma, ki so razkrila mladinsko organizacijo v klubu Ilirija, katero je vodil Branko Zihelr. Šest članov organizacije, med njimi Bojana Šego, sekretarja SKOJ, so aretirali in izročili Vojaškemu vojnemu sodišču, ki jih je 7. julija obsodilo na 10 do 20 let zapora. (TMG fasc. 287—749.)

Mladinca Franc Žagar in Milan Humar sta metala kamenje v izložbo italijanske knjigarne na Tyrševi cesti 23 in razbila stekla. Oba sta bila aretirana in predana Vojaškemu vojnemu sodišču, ki ju je 29. aprila 1942 obsodilo, prvega na 4, drugega na 6 let zapora. (TMG fasc. 284—642.)

Ob 9.30 je bil nevarno ranjen Franc Ogorevec, voditelj lokalne skupine GIL, v ulici Komenskega. (AMNO fasc. 531-III, VK fasc. 4-I.)

28. Italijanski vojaki so ustrelili Franca Turnška. (TMG fasc. 287—749.)

V Ljubljani so se sestali italijanski, nemški in ustaški vojaški poveljniki na tretji sestanek za pripravo tretje ofenzive proti partizanskim enotam na Balkanskem polotoku. Prva posvetovanja so bila v Opatiji 2. in 4. marca. Sestanka so se udeležili: gen. Roatta, poveljnik II. italijanske armade; gen. Bader, poveljnik nemških vojaških sil v Srbiji; ustaški generallajtnant Laxa; polkovnik Pfafferata, načelnik štaba hrvaških oboroženih sil; gen. Robotti, poveljnik XI. armadnega zbora idr. (Zbornik VI/2, dok. 34 op. 13.)

Poveljnik karabinjerjev XI. armadnega zbora je poročal o poteku in sistemu operacije za razorožitev prebivalstva Ljubljane: kapetanu Guarigliu, poveljniku karabinjerjev divizije granadirjev, je bila poverjena naloga, da s pomočjo konfidentov odkrije v množici pripornikov vse tiste, ki so kakorkoli sodelovali v narodnoosvobodilnem gibanju. Konfidenti so, preoblečeni v karabinjerske uniforme in pomešani med Italijane, označevali tiste pripornike, ki so sodelovali v OF. (XI. CA fasc. 253-II, Zbornik VI/2, dok. 151.)

29. Mladinci so potrosili z letaki, naslovljenimi italijanskim vojakom, Vodnikovo cesto. Na šoli so popisali stene s parolami o Sovjetski zvezi. Italijanski vojaki so aretirali Marjana Kurnika in Črtomira Potočnika, ker so pri njiju našli nekaj letakov. Vojaško vojno sodišče ju je obsodilo 28. julija na 8 let zapora. (CCRR fasc. 239-II, TMG fasc. 290—819.)

Kardelj je poslal Titu pismo, kjer je med drugim rekel: »Ljubljana je od 15. marca popolnoma zaprta v žici. S tov. Matijo sva k sreči prešla v mesto en dan prej in sicer skozi edini možni prehod, ki pa je bil stoodstotno varen... Racije v Ljubljani so trajale tri tedne in so začasno prenehale; v zadnjih tednih je naglo sodišče obsodilo na smrt 21 ljudi, ki so bili ustreljeni... Odbori Delavske enotnosti nastopajo po nekaterih tovarnah kot oblast, v Ljubljani so prisilili tovarnarje, da so zvišali mezde kljub fašistični prepovedi... Obveščevalno delo je množično in na rajonske centre obveščevalne službe prihaja dnevno mnogo vsakovrstnih prijav. Dobro je urejena kartoteka o ljudeh, ki so nadzorovani in zasledovani. Obstojajo tudi provokatorji v belogardističnih organizacijah in druge... Ta aparat deluje danes mnogo bolje od OVRA ali Gestapa v Ljubljani... Eksekutivni aparat sestoji iz ca. 50 mož, ki so oboroženi z revolverji in bombami ter dobro izvežbani. Podobno deluje Narodna zaščita, čeprav je vojaške narave... OF je prepovedala trgovcem prodajati razmnoževalni papir... Prepovedala je tudi fotografiranje po ulicah, ker to delajo Italijani in belogardisti v policijske namene... (Zbornik, VI/2 dok. 34.)

30. Ob 7. uri so bili na strelišču ob Dolenjski cesti ustreljeni Benedikt Frakelj, Ivan Zadnikar in Karel Frazez. Vojaško vojno sodišče jih je obsodilo na smrt 19. marca 1942. (CCRR fasc. 158-II.)
31. Vojaške oblasti so aretirale Sonjo Arigler, Ivico Pirjavec in Miro Parkelj, mladinke, ki so pisale besede »Smrt fašizmu« na zidove v Levstikovi ulici. (VK fasc. 5-IV, TMG fasc. 286—633.)

Izšla je trinajsta številka Slovenskega poročevalca.

Izšla je šesta številka kontrarevolucionarnega glasila »Pobratim«.

Šestmesečna šola Katoliške akcije v samostanu križarskega priorata v Ljubljani se je zaključila. Šolo je obiskovalo 13 fantov iz Ljubljanske pokrajine. Po končani šoli so vsi učenci aktivno delali v belogardističnih formacijah. (Saje, Belogardizem, str. 114.)

Poveljstvo karabinjerjev je poročalo: mladina, preoblečena v beraške cunje, sistematično obiskuje družine v centru in na periferiji mesta in nabira denar in živež za partizane. (CCR fasc. 208-I.)

Marca so začeli Ehrlichovi stražarji postavljati zasede na Marijinem in Krekovem trgu skupno z italijansko policijo. Tu so opozarjali na mimoidoče akademike, pristaše OF. (Saje, Belogardizem, str. 138.)

Marca je bila v Mostah v baraki nasproti karmeličank justificirana Gregorčičeva, denunciantka in italijanska vlačuga. (AMNO fasc. 531-III.)

Konec marca je Narodna zaščita z Ježice zažgala italijansko vojaško barako pri viaduktu na Vodovodni cesti. (LdP 1955, št. 210.)

Marca je izšel kontrarevolucionarni letak »Jugoslovani — 27. marec je dan naše časti.«

V pomladi 1942 je zaprisegel ves mladinski aktiv v Učiteljskem domu v Narodno zaščito. (AOO ZB 7—1347.)

V marcu so zbrali odbori OF, po nepopolnih podatkih, 208.760.75 Lir, in sicer: rajon Bežigrad 16.346.50 Lir, Šiška 19.655 Lir, Moste 21.308 Lir, matični odbori v centru 153.278.25 Lir, Matični odbor sodnikov 5.726 Lir, odvetnikov 1907 Lir, kulturnikov 6075 Lir, Univerze 5675 Lir. (AMNO fasc. 528-IV.)

April

1. Vodja stražarjev dr. Lambert Ehrlich je izročil poveljstvu XI. armadnega zbora spomenico, v kateri je predlagal italijanskim oblastem, »naj omogočijo avtonomno varnostno službo v obliki akademske formacije, meščanske straže in splošne narodne straže po vaseh...«. (Saje, Belogardizem, str. 140.) To je bil predlog za oborožitev slovenske kontrarevolucije, ki bi se tako skupno z okupatorjem borila proti narodnoosvobodilnemu gibanju.

Visoki komisariat je prepovedal vožnjo s kolesi. Kdor bi kršil prepoved, bi bil kaznovan z zaporom do 2 mesecev in denarno kaznijo do 5000 Lir ter zaplembo kolesa. Proti osebi, ki se na prvi poziv ne bi ustavila, bi uporabili orožje. (Službeni list 1942, št. 24.)

Grenadirji so aretirali 8 študentov v restavraciji Metropol, kjer so se po izjavi lastnika hotela Miklič redno sestajali. (CCR fasc. 239-II.)

Ob 21. uri sta bila na cesti Pod hribom ranjena Eva Vidervol in Vekoslav Strnad. (VK fasc. 4-II in 5-IV.)

2. Ob 20.20 je bila smrtno zadeta Marija Bizjak, ko je nesla tobak v svoj kiosk v Cerkveno ulico. (VK fasc. 5-IV; CCR fasc. 239-II in VK fasc. 4-II.)
3. V akciji za razorožitev prebivalcev Ljubljane so grenadirji aretirali 12 oseb. (CCR fasc. 239-I.)
4. Ob 14. uri so člani VOS rešili Zdenko Kidrič iz ginekološke bolnišnice. Aretirana je bila 20. marca 1942, 2. aprila pa prepeljana v ginekološko bolnišnico. Ob reševanju je bil na službeni dolžnosti hudo ranjen njen stražar, ki je čez pol ure umrl v vojni bolnišnici. Italijanske vojaške oblasti so aretirale vratarja bolnišnice Kristana, dr. Lenarta, prof. Zalokarja idr. (VK fasc. 5-II; CCR fasc. 175-II; TMG fasc. 283—623.)

Ob 21. uri je četa Narodne zaščite iz Kodeljevega minirala dolenjsko progo v bližini mostu, ki vodi v Streliško ulico preko Grubarjevega kanala. Pri akciji so sodelovali: Milan Harmel kot komandant čete Narodne zaščite, Slavko Novljan, Dana Klanjšček, Kosarjeva in Marjan Učakar. (VK fasc. 5-IV; Perme, Kronika.)

Poslednja oddaja ROF, ker so okupatorske oblasti zaplenile radijske sprejemnike. (Glej SPor. 1942, št. 14.)

5. Ob 14.50 so člani VOS izvršili smrtno obsodbo nad italijansko konfidentko Bredo Hvala v gozdu na Ljubljanskem gradu. Italijanski sergent, s katerim se je konfidentka pogovarjala, je bil hudo ranjen. (VK fasc. 5-IV; TMG fasc. 283—626 ter fasc. 531-III; SPor. 1942, št. 15.)

Ehrlichovi stražarji so izdali letak »Slovenskemu narodu«, ki zahteva popolno iztrebljenje komunistične OF, kar je po njihovem programu življenjska nujnost slovenskega naroda.

Dr. Lambert Ehrlich je izročil poveljstvu XI. armadnega zbora spomenico v italijanskem jeziku, kakršno je že 1. aprila izročil v slovenskem jeziku. (Saje, Belogardizem, str. 230.)

6. Izvršni odbor OF slovenskega naroda je izdal odlok o razlastitvi tujih veleposestnikov v povračilo škode, ki so jo povzročili okupatorji. (Šnuderl, Dokumenti, str. 41.)

Ob 19.20 je varnostna policija v gostilni Jan na Tyrševi cesti aretirala študenta Ivana Kovača zaradi prevratnega govorjenja. (VK fasc. 3-II.)

Ob 21. uri je karabinjerska patrolja slišala v bližini šole Sv. Jakoba strele. Aretirala je skupino civilistov, medtem ko je eden, za katerim so karabinjerji brezuspešno streljali, zbežal. (XI. CA fasc. 887.)

Ob 22. uri je lokalna policija v prisotnosti Marjana Strniše preiskala stanovanje Simončiča v Slapničarjevi ulici in našla: štiri izvode »O razvoju boljševizma 1908—1918« (cikl.), okrog pet sto propagandnih okrožnic, dve fotografiji Slandra in Šercerja, dva izvoda revije »Delo« in šest zavojev tobaka v listih. Simončiča pa policija ni dobila, ker je že pred preiskavo pobegnil. (TMG fasc. 286—705.) Izšla je štirinajsta številka Slovenskega poročevalca.

7. Ob 7. uri zjutraj so karabinjerji našli v Vošnjakovi ulici dve majhni jugoslovanski zastavi, privezani na električni vod. (VK fasc. 5-I.)

Ob 20.30 je med Vičem in Logom poskušalo pet oseb prelesti žično oviro. Od teh so grenadirji ustrelili Bojana Cuznarja in Ernesta Steinarha, trije pa so pobegnili nazaj v mesto. (VK fasc. 3-IIb in fasc. 5-IV.)

Zvečer so karabinjerji na Poljanskem nasipu št. 40 v Cukrarni odkrili: šest pušk, 139 nabojev, pištolo, municijo, bombe, radioaparati itd. ter mnogo propagandnega gradiva. (VK fasc. 5-I.)

Italijanske oblasti so aretirale 4 osebe, izvršile 4 hišne in 60 osebnih preiskav ter 5 pregledov javnih mest. (VK fasc. 3-II.)

Ehrlichovi stražarji so aretirali pred Ljudsko kuhinjo aktivista OF Viktorja Grašiča. (Saje, Belogardizem, str. 139.)

Grafične terenske organizacije OF so oddale 5468 Lir denarnih prispevkov. (AMNO fasc. 528-I.)

8. Organizacija OF na Univerzi je oddala za mesec marec 3403.40 Lir narodnega davka, prispevkov in posojila svobode, kar je zbrala pri 662 osebah. (AMNO fasc. 528-I.)

Organizacija OF je pri profesorjih srednjih šol rajona OF Center zbrala 1436.55 Lir narodnega davka, posojila svobode in prispevkov. (AMNO fasc. 528-I.)

10. Ob 7.45 so člani VOS izvršili smrtno obsodbo nad izdajalcem Ivanom Trilarjem na Hrvaškem trgu. (VK fasc. 5-IV; fasc. 3-IIb, fasc. 4-II; SPor. 1942, št. 15.)
Ob 18. uri je bila ranjena italijanska simpatizerka Marija Sprottar v Jaršah pred svojim stanovanjem. Prepeljana je bila v bolnišnico. (VK fasc. 3-IIb in fasc. 5-IV.)

Okrog 15. ure je bila ranjena Nevenka Fait, uslužbenka Visokega komisariata, ko je šla v stanovanje na Prešernovi ulici 48. (VK fasc. 3-II, fasc. 4-II; TMG fasc. 288-763.)

Ob 20.30 je bila ustreljena v Koščevi ulici Uršula Piv-Župančič. Grenadirji in dva agenta, ki so bili v bližini, so pomotoma sledili sinu Uršule Piv Antonu Župančiču, ki je tekel za neznanecem in so ga, ker se ni ustavil na poziv, ustrelili. (VK fasc. 3-IIb, fasc. 5-IV, TMG fasc. 285—667.)

Aretiranih dvanajst oseb zaradi politike in izvršenih sedemdeset osebnih ter tri hišne preiskave. (VK fasc. 3-IIb.)

11. Proces proti neznanim osebam, ker so enote divizije Grenatieri di Sardegna preiskale hiše nasproti sodišču na Miklošičevi cesti in našle: glavne dele težke strojnice, 7 ročnih bomb, 3 pištole, dele mitraljezov, 4 zaboje za naboje, 3 električne svetilke, okoli 300 nabojev za pištole, 14 tub smodnika, 18 tub želatine, 1 vžigalnik itd. (TMG fasc. 285—688.) Aretirali so tri osebe. (CCRR fasc. 217-IV.)

Aretiran je bil Ignacij Huth, ki je imel na stanovanju radijski sprejemnik in skril na Ravnikarjevi žagi tri naboje za mitraljez in zaboje nabojev za puško, kar je odkril okupator. Pred vojaškim vojnim sodiščem 5. oktobra 1942 je bil obsojen na 12 let zapora. (TMG fasc. 351—2614.)

12. Ob 9.40 sta karabinjerja, ki sta patroljirala pred sedežem GILL (Erjavčeva ulica), ustavila dva mladinca. Ta sta odgovorila s strelji in ranila karabinjerja v levo roko. Dijaka Ivana Vurnika sta karabinjerja ustrelila, medtem ko je drugi pobegnil v Tivoli, izkoriščujoč prisotnost ljudi. Karabinjerji pa so takoj zaprli 50 ljudi. (VK fasc. 3-IIb, fasc. 4-II; Mlada Slovenija 1942, št. 11.)

Komandant mesta, divizijski general Federico Romero, je odredil z grožnjo kazni po vojnem zakonu, da morajo prebivalci mesta 13. aprila do polnoči izročiti vsakršno orožje in municijo občinskemu uradu. (XI. CA fasc. 755.)

Izšla je prva številka četniškega glasila »Svoboda ali smrt«.

13. Pred 13. je izšla brošura »Sokol v borbi za svobodo«, ki ima na naslovni strani sokolski emblem v rdečem tisku. (SPor. 1942, št. 15.) Brošura obsega 12 strani in je bila tiskana v tiskarni Tunel na Emonski cesti št. 2. Izdali so jo Sokoli v Osvobodilni fronti.

Organi divizije Granatieri di Sardegna preiščejo gostilno Kačič, kjer najdejo: 2 pištole (cal. 9 in 6.35) in ročno bombo. Aretirajo Romana Kačiča. (TMG fasc. 285—670.)

Aretiranih osem oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

Izide petnajsta številka Slovenskega poročevalca.

14. Italijanske oblasti aretirajo tri osebe. (CCRR fasc. 217-IV.)
Izide kontrarevolucionarni letak Slovenske narodne akademske in dijaške mladine z naslovom »Kerenskijade...«.
15. Na bloku v Št. Vidu italijanske oblasti aretirajo Antona Ponikvarja, ker najdejo pri njem »Slovenskega poročevalca«, in ga pošljejo v internacijo. (TMG fasc. 288—752.)

Ob 6. uri ustreljen italijanski vojaški vohun Viktor Galič v stanovanju na Brdu. (VK fasc. 4-II.)

Na intervencijo dr. Lamberta Ehrlicha je italijanska policija sredi aprila vdrla v Jegličev dom in aretirala veliko število katoliških akademikov — simpatizerjev OF. (SPor. 1942, št. 22.)

Izšla je deveta in deseta številka Mlade Slovenije, glasila Mladinske Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

- Italijanske oblasti so aretirale tri osebe. (CCRР fasc. 217-IV.)
 Izšla je sedma številka kontrarevolucionarnega glasila »Pobratim«.
 Izšla je druga številka četniškega glasila »Svoboda ali smrt«.
 Organizacija OF — Finančna direkcija — je oddala 3895 Lir denarnih sredstev. (AMNO fasc. 528-I.)
 Rajonska organizacija OF Moste — 59 odborov — je med 15. marcem in 15. aprilom zbrala pri 683 osebah 25.906 Lir denarnih sredstev. (AMNO fasc. 528-IV.)
 Učitelji ljudskih šol rajona OF Center so zbrali v 12 terenskih organizacijah OF 1636 Lir narodnega davka in prispevkov. Organizacija OF na sodišču je oddala 4154 Lir, zbranih pri 110 osebah, odvetniški uradi pa 426 Lir, zbranih pri 17 osebah. (AMNO fasc. 528-I.)
 Rajoni OF v Ljubljani so med 15. marcem in 15. aprilom zbrali 167.220 Lir narodnega davka, prispevkov in posojila svobode: Šiška 17.872 Lir, Bežigrad 12.078 Lir, Center 31.367 Lir, Kolodvor-Šentpete'r 20.343 Lir, Poljane 12.997 Lir, Moste 18.651 Lir, Vič 31.087 Lir, železnica 22.825 Lir. (AMNO fasc. 528-IV.)
16. Ob 20.30 sta bila ustreljena v stanovanju v Podutiški 51 Leonard Kuk in njegova žena. Hči Vanda je bila ranjena in je čez nekaj ur v bolnišnici umrla. (VK fasc. 4-IIb.)
 Italijanske oblasti so aretirale štiri osebe. (CCRР fasc. 217-IV.)
 Izšla je šestnajsta številka Slovenskega poročevalca.
17. Ob 17. uri je član VOS brez posledic streljal na Aškerčevi cesti na italijanskega denuncianta Maksa Hvala. (VK fasc. 3-IIb, fasc. 4-II; AMNO fasc. 531-III; CCRР fasc. 158-III.)
 Okrog 20.25 so agenti policije aretirali Milana Pavšiča iz Apihove ulice. Ko so ga preiskali, so našli pri njem dve pištoli. (VK fasc. 3-II; VK fasc. 4-II.)
 Italijanske oblasti so aretirale štiri osebe. (CCRР fasc. 217-IV.)
 Aretirana sta bila Vida Krošelj in Alojz Zupovec, ker sta v Kodeljevi ulici pisala po zidovih gesla »OF«. Alojz Zupovec je bil 4. septembra 1942 pred Vojaškim vojnim sodiščem obsojen na 10 let zapora. (TMG fasc. 287—736.)
18. Ob 3.45 so aktivisti OF, med njimi Savo Brelih, podtaknili eksploziv pod anteno italijanske lokalne radio oddajne postaje EIAR v Ljubljani v Robbovi ulici za Bežigradom, vendar je antena kljub poškodbam redno oddajala. (OOZB 84-57; VK fasc. 3-IIb.)
 Ob 7.15 je bil v Razpotni ulici ranjen Ivan Jerik. (VK fasc. 3-IIb, fasc. 4-II.)
 V jutranjih urah so karabinjerji v bližini Predovičeve ulice v Mostah slišali strelje. Niso pa mogli ugotoviti, od kod in komu so bili strelji namenjeni. Predvidevali so, da je nekdo streljal na vojaka, ki je bil na straži. Našli so razstresene prevratne letake z napisom: »Kruh, mir, svoboda« in z jugoslovanskimi trobojnicami. (VK fasc. 3-IIb.)
 Italijanske oblasti so aretirale dve osebi. (CCRР fasc. 217-IV.)
 Ob 7.30 je bil na peš poti proti Bellevueu ubit nogometaš Franc Ceilor iz Vodovodne ulice 81. (VK fasc. 3-IIb, fasc. 4-II.)
 Ob 9.30 so agenti varnostne policije in karabinjerji poskušali aretirati Ivana Novaka. Ker je zbežal, so streljali za njim in ranili mimoidočo Marijo Breskvar. Prepeljali so jo v bolnišnico, Ivana Novaka pa jim je uspelo aretirati. (VK fasc. 3-IIb.)
 Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo, s katero je prepovedal vsakomur: »imeti kot gosta ali sprejemati na prenočevanje... osebe, ki že imajo sobo ali stanovanje v mestu Ljubljani.« V veži vsake hiše mora viseti

točen seznam prenočujočih oseb, ločeno po stanovanjih in družinskih skupnostih. (Službeni list 1942, št. 31.) Italijanske oblasti so hotele s tem preprečiti ilegalno prenočevanje.

Italijanske vojaške oblasti so preiskale tiskarno Maksa Hrovatina v Wolfovi ulici in našle razen klišejev slik bivših jugoslovanskih voditeljev in voditeljev držav, ki so nasprotno državam osi (Beneš), kliše za boljševiško zvezdo in prehrabene predmete v zavojih po dva kg (fižol, moka, riž, kava, olje itd.), verjetno namenjeno partizanom. Lastnik tiskarne je bil 6. VI. 1942 pred vojaškim vojnim sodiščem obsojen na osem mesecev zapora in tisoč lir denarne kazni. (TMG fasc. 289—778.)

V noči med 18. in 19. so bila popisana stekla na izložbah vojaške trgovine v ulici Verdi (danes Kidričeva ulica) z neizbrisljivim materialom. (TMG fasc. 299—1043.) Izšla je tretja številka četniškega glasila »Svoboda ali smrt«.

19. Ob 21. uri je karabinjerska patrolja v Zvezni ulici ustrelila aktivista OF Franca Smoleta, ko je metal kamenje v električne svetilke. (VK fasc. 3-IIb; CCRR fasc. 158-III; AOO ZB fasc. 5—844.)

Italijanske oblasti so aretirale sedem oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

21. Osnovni zakoni Kraljevine Italije so razširjeni na Ljubljansko pokrajino. (Službeni list 1942, št. 34.)

Izšla je šestnajsta številka Slovenskega poročevalca.

24. Visoki komisar Emilio Grazioli in komandant XI. armadnega zbora general Mario Robotti sta objavila proglas o streljanju talcev. (Zbornik VI/2 dok. 163; SPor. 1942, št. 18.)

Italijanske oblasti so aretirale 36 oseb. (CCRR fasc. 217/IV.)

Izšla je četrta številka četniškega glasila »Svoboda ali smrt«.

25. Vojaško vojno sodišče je obsodilo: Ivana Brinjavca iz Dolge Njive na šest mesecev zapora, ker je pri njem 28. II. 1942 prespal nečak Feliks Brinjavc, parti-zanski intendant, isto noč na begu ustreljen. Na eno leto zapora pa je bil obsojen Anton Zaplatar iz Mirne, ker je dajal blago imenovanemu intendantu, ki je pri njem tudi prenočeval. (TMG fasc. 278—407.)

Italijanske oblasti so aretirale dve osebi. (CCRR fasc. 217-IV.)

26. Aretiran je bil Miloš Simončič, ko je pred kinom Sloga trosil letake, ki sta mu jih dala Marta in Franci Kravanja. (AOO ZB fasc. 12—1746.)

Italijanske oblasti so aretirale pet oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

27. Ob 23. uri so neznane osebe streljale proti baraki ob bloku na Šmartinski cesti blizu tovarne. Grenadirji, ki so bili na straži vzdolž proge, so odgovorili s strelji in aretirali stanovalce hiše na Šmartinski cesti št. 30, a so jih zaradi pomanjkanja dokazov izpustili. (VK fasc. 3-II; TMG fasc. 291—841.)

Ob 8. uri so delavci našli ob zapornem jezu na Ljubljani pri Št. Petru deset tulcev dinamita. (TMG fasc. 291.)

Proces proti Antonu Ponikvarju, ki je bil aretiran na bloku v Št. Vidu, ker je imel pri sebi Slovenskega poročevalca. (TMG fasc. 288—752.)

Italijanske vojaške oblasti so aretirale deset oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

Italijanske vojaške oblasti so izvedle racije v Koleziji. (Ravnikar, Dnevnik.)

28. Zjutraj so bile Domžalska, Poljanska, Korytkova in Tomšičeva ulica potresene s številnimi letaki in jugoslovanskimi zastavicami. (VK fasc. 3-IIb; TMG fasc. 291—852.)

Čez dan so karabinjerji in vojska pregledali kavarne in gostilne. Aretirali so vse moške in jih poslali v vojašnico Viktorja Emanuela III. (bivša belgijska), kjer so s pomočjo konfidentov ugotavljali pripadnike OF. Aretirali so jih pri pregledu Daj-Dama, kavarno Petriček in bara Slon ob 18. uri, kavarne Vošpernik (pri šoli sv. Jakoba) ob 18.30, gostilne Katrca v Rožni dolini, gostilne Lovšin v Gradišču, gostilne Slovša v Cerkvni ulici ob 19. uri, zadnje gostilne na Dolenjski cesti in gostilne Martinc v Šiški ob 19.30 ter gostilne Lasan v Mostah ob 20. uri. (VK fasc. 1a-II.)

Ob 21.15 streljanje v vojaški bolnišnici. Na streljanje neznanih oseb iz prvih hiš ob progi je streljala straža vojaške bolnišnice. Med tem časom pa je bila potrosna akcija na Ljubljanski ulici. Zaradi streljanja so italijanske oblasti aretirale 24 oseb, a so jih kmalu izpustili. (CCRR fasc. 239-III.)

Ob 20.40 so agenti javne varnosti na Tyrševi cesti blizu gostilne Figovec presegnetili dve osebi, ki sta lepili letak »Smrt izdajalcem«, napisan z rdečim svinčnikom, na izložbeno okno trgovine. Enega — Vincenca Erjavca — so med begom ustrelili, drugi pa je zbežal. (VK fasc. 4-II, fasc. 3-IIb.)

Ob 20.30 sta bila aretirana Matilda Košuk in Vilko Krepol, ker sta imela prevratne letake. Ko sta bežala iz hotela Metropol, ju je zasledoval nemški major Holtz in zahteval aretacijo. (TMG fasc. 291—858; VK fasc. 3-IIb.)

Italijanske oblasti so aretirale devet oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Frana Intiharja in Ivana Intiharja iz Krvave peči na dosmrtno ječo. (TMG fasc. 264—142.)

Izšla je sedemnajsta številka Slovenskega poročevalca.

Izšla je osma številka kontrarevolucionarnega glasila »Pobratim«.

29. General Robotti je podrejenim poslal telegram, naj aretirajo mladeniče, ki bi jih lahko mobilizirali partizani, in jih internirajo v Gonars, z namenom, da jih zavarujejo pred partizani. Budno naj pazijo, da tega ne izkoristijo partizani v svoje namene. (XI. CA fasc. 845-IV.)

Grenadirji so aretirali Petra Roglja in Bojana Rozmana, ko sta lepila lepake na telefonske drogove. Ob osebni preiskavi aretiranih so našli več lepakov »Živel 1. maj!« »Živel Stalin«, »Smrt fašizmu«. 28. julija ju je Vojaško vojno sodišče obsodilo: Petra Roglja na 10 let zopora, Bojana Rozmana na 6 let in 8 mesecev zopora. Poleg njiju so bili obsojeni: Ivan Tarman, Alojz Šiška, Jože Prešeren, Neda Tarman na 8 let zopora in Jože Humar na 12 let zopora. (CCRR fasc. 239-III; TMG fasc. 311—1360.)

Za 1. maj je mladinska skupina v Šiški pripravila propagandno akcijo z 2000 letaki, tremi večjimi in nekaj manjšimi zastavicami. 29. aprila so sodelovali Ivan Konič, Tone Šubert in Robert Godec v propagandni akciji v Aljaževi ulici. Prva dva sta izobesila večje jugoslovanske zastave s peterokrako zvezdo na električne žice. Ostali člani te skupine — Ljubo Kastrin, Vera Konič, Viktorija Cvikelj in Zvone Kastrin — pa so sodelovali v akciji v Knezovi, Podjunski, Drenikovi, Kettejevi in Černetovi ulici. Ob tej priložnosti so grenadirji aretirali pet aktivistov in jih predali Vojaškemu vojnemu sodišču, ki jih je 10. septembra 1942 obsodilo: Ivana Koniča na 9 let zopora, Roberta Godca, Vero Konič, Ljuba Kastrina na 6 let in Viktorijo Cvikelj na 5 let zopora. (AOO ZB fasc. 15—2699; VK fasc. 3-II; TMG fasc. 292—867; TMG fasc. 301—1071.)

Ob 8.15 so vojaki na Klančku aretirali Sonjo Gradišek, ki je prenašala prevratni material in jugoslovanske trobojnice. (VK fasc. 4-II.)

Splošno je bil preiskan teren Sv. Jakoba. Enajst članov in sodelavcev OF je bilo aretiranih. V stanovanju Franca Lapla so našli razni material. (TMG fasc. 291—859.)

Proti 21. uri so blizu hotela Union na Miklošičevi cesti našli številne prevratne letake in jugoslovanske trobojnice. Po poročilu karabinjerjev sta jih raztrosili dve 16-letni dekleti. V drugih ulicah so našli druge letake s Stalinovimi slikami in slovenske zastave z rdečimi zvezdami. (VK fasc. 3-II.)

30. Okrog 2.45 je patrolja 4 karabinjerjev na cesti Ježica—Ljubljana opazila okrog 15 mož, ki so bili razkropljeni po skupinah. Na poziv »stoj« so pobegnili proti Tomačevemu, patrolja pa jim je brezuspešno sledila. (VK fasc. 3-IIb.)

Ob 19. uri je vojska aretirala Melito Bren, ker je širila protiitalijansko propagando z letaki in slovenskimi zastavami. (VK fasc. 5-II.)

Italijanske oblasti so aretirale deset oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

V zadnjih dneh meseca aprila je vojska aretirala 16 Slovencev, za katere so ugotovili, da so delovali proti italijanski oblasti. Predani so bili Vojaškemu vojnemu sodišču. (VK fasc. 5-II.)

V mesecu aprilu so uslužbenci bank in zavarovalnic rajona OF Center zbrali 10.826 Lir narodnega davka in prispevkov. (AMNO fasc. 528-I.)

V mesecu aprilu so zbrali matični odbori OF rajona Center 194.354 Lir narodnega davka, posojila svobode in prispevkov. (AMNO fasc. 528-IV.)

V mesecu aprilu je zbrala rajonska organizacija OF Šiška — 29 odborov — pri 751 osebah 25.278 Lir. (AMNO fasc. 528-IV.)

M a j

V začetku maja so stražarji aretirali Edija Vlahija in Vero Stepič. Areticijo so izvršili: Stanko Janež, Čop in Kavčič. (Saje, Belogardizem, str. 139.)

1. Na strelišču na Dolenjski cesti sta bila ustreljena kot prva talca v Ljubljani Ernest Eypper in Mirko Gašperin. (Zbornik, VI/2 dok. 164. op. 2; SPor. 1952, št. 20.)

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je odredil, da se v električne centre v mestu dodele italijanski delavci, kar naj bi preprečilo morebitne sabotaze in poškodbe, ker je doslej vse bilo v rokah slovenskih delavcev in strokovnjakov. V ta namen je Tadeo Orlando, komandant divizije »Granatieri di Sardegna«, določil 13 strokovno sposobnih ljudi. (XI. CA fasc. 845-IV.)

V noči na 1. maj je italijanska vojska na mestnih ulicah našla prevratne letake, nekatere s sliko Stalina, papirnate jugoslovanske in rdeče zastavice. (VK fasc. 5-II.)

De Fillippis, šef obveščevalnega centra 209. sekcije karabinjerjev, poroča: Povečana kontrola je povzročila zmanjšanje aktivnosti nasprotnikov. Primer je 1. maj, ko so bile v mestu izvršene velike trosilne akcije, vendar napada partizanov na Ljubljano ni bilo, čeprav so ga konfidenti napovedali. (VK fasc. 5-II.)

V pivovarni Union so italijanski vojaki našli rdečo zastavo s komunističnimi emblemi. Aretirali so vratarja pivovarne Pavla Klemenca in nočnega čuvaja Rudolfa Trinarja. (VK fasc. 5-II.)

Italijanski vojaki so aretirali: 1 partizanskega dezerterja, 2 osebi zaradi razširjanja prevratne propagande in izvedli 72 osebnih preiskav, ki pa so bile vse negativne. (VK fasc. 3-II.)

Italijanske oblasti so aretirale 4 osebe. (CCRR fasc. 217-IV.)

Ob 14.15 so vojaki MVSN legitimirali 2 osebi na vojaškem avtomobilu v Puharjevi ulici. Medtem ko so eno osebo pregledovali, jim je druga pobegnila proti Tivoliju; vojaki so streljali, pri tem pa ranili mimoidočega Maksa Scomberga, 57-letnega Nemcā. (VK fasc. 5-II.)

Okrog 15. ure so agenti PS opazili na Bleiweisovi cesti dve mladinki, ki sta pisali na zid parole. Ko sta mladinki zagledali agente, sta zbežali v ulico Viktorja

Emanuela (današnja Prešernova), kjer so ju agenti aretirali. To sta bili Vera Križman in Lea Konič. Vojaško vojno sodišče ju je obsodilo 23. maja: prvo na 6 let, drugo na 5 let zopora. (VK fasc. 5-II; TMG fasc. 296—947.)

Ob 19.30 je bila aretirana Melita Brenk zaradi širjenja prevratnih letakov in zastavic. (VK fasc. 3-II.)

Gabrijel Škerl je razsvetlil z rdečim ognjem, ki ga je dobil v mehanični delavnici na dvorišču Figovca, ves Kongresni trg, na Šancah pa prižgal umetni ogenj. (AOO ZB -M- 2582.)

Franc Sedlar je izobesil zastavo v Ciglarjevi ulici. (AOO ZB fasc. 32—360.)

Silvo Hrast-Giği je obesil slovensko zastavo na žico, ki jo je razpel med zvonika na Trnovski cerkvi. (Štefan, Kronika.)

Izšla je enajsta številka »Mlade Slovenije«, glasila mladinske OF.

2. Italijanske oblasti so aretirale 7 oseb. (CCR fasc. 217-IV.)

Izšla je peta številka četniškega glasila »Svoboda ali smrt«.

3. Na Visokem komisariatu v Ljubljani je bila svečana proslava ob prvi obletnici priključitve Ljubljanske pokrajine k Italiji. Proslave so se poleg Graziolija in ostalih udeležila tudi škof dr. Gregorij Rožman in dr. Marko Natlačen. S proslave je bila poslana vdanostna brzojavka Duceju, podpisala sta jo Rožman in Rupnik. (Saje, Belogardizem, str. 36.)

VOS je izvedla ponovno akcijo za rešitev Toneta Tomšiča iz sodnijskih zaporov. (AMNO fasc. 531-III.)

Italijanske oblasti so aretirale: Milana Černetca, Ano Turry in Mirka Terškana, vse z Zaloške ceste. Osumljeni so bili, da so pomagali ljudem, ki so odhajali v partizane, pri nelegalnem prestopu preko bloka v Mostah, kjer so njihova stanovanja. Njihove hiše so stale točno na meji, ena polovica tostran, druga onstran bloka. (TMG fasc. 311—1357.)

Italijanske oblasti so aretirale 4 osebe. (CCR fasc. 217-IV.)

Ob 21.45 je aretirala vojaška patrolja na Šentjakobskem trgu Henrika Zaicinko, ker je nosil letake z narodnimi barvami in jih lepil na zid. (VK fasc. 5-II.)

4. Italijanske oblasti so aretirale Franca Bratkoviča, ker je bil sodelavec Franca Pokovca. (CCR fasc. 239-III.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Alojza Marna iz Trebnjega na 3 leta zopora. Obsojeni je 4. aprila ob čistki hotel zbežati iz hiše, noseč na ramenih zaboj z dinamitom in municijo za strojnico, pri tem so ga italijanski vojaki nevarno ranili. (TMG fasc. 283—620.)

5. Italijanske oblasti so aretirale 2 osebi. (CCR fasc. 217-IV.)

Italijanski vojaki so aretirali Ferdinanda Šorna, ker je govoril proti Duceju in širil komunistične embleme. (VK fasc. 5-II.) Vojaško vojno sodišče ga je 16. julija obsodilo na 9 let zopora. (TMG fasc. 301—1073.)

Italijanski vojaki so napravili hišno preiskavo v Zalogu št. 13. V zidu in v sedežu kmečkega voza so našli pol kilograma eksploziva, razno municijo, vojaško obleko, razne propagandne lističe in slovenske zastave. Aretirali so Franca Dovča in sina Feliksa, Valentina Zidana in Vincenca Dovča. (VK fasc. 5-II.)

Okrog 18. ure je italijanski vojak streljal pri železniški postaji v Šiški na osebo, ki je trosila jugoslovanske zastavice, toda ta je zbežala. (VK fasc. 5-II; TMG fasc. 296—943.)

Italijanski vojaki so na Rudniku streljali na: Josipa Vodnika, Vladimira Ankona in Jagra zaradi sodelovanja v osvobodilnem gibanju. (VK fasc. 5-II.)

Izšla je osemnajsta številka Slovenskega poročevalca.

Med drugim Slovenski poročevalec objavi članek »Kdo odgovarja za objavo o streljanju talcev«.

6. Izšla je uredba Vrhovnega poveljstva italijanske armade, da se Poveljstvo II. armade preimenuje v Višje poveljstvo oboroženih sil Slovenije—Dalmacije in preide v neposredno odvisnost Vrhovnega poveljstva italijanske armade. (XI. CA fasc. 883-VI.)

Od 6. do 17. maja je bilo poslanih na Vojaško vojno sodišče 20 oseb, obtoženih sodelovanja v partizanskih enotah in propagandnega delovanja. Na svobodo je bilo zaradi pomanjkljivih dokazov izpuščenih 65 oseb. Prijetih je bilo 174 oseb, osumljenih sodelovanja z uporniki in propagandnega delovanja, poslani so bili v koncentracijsko taborišče Gonars. (CCR fasc. 208-I.)

Iz splošne bolnišnice je pobegnil Albert Zornada, in sicer skozi straniščno okno po vrvi na dvorišče. Aretiran je bil 24. februarja, češ da je komunist. (TMG fasc. 296—964.)

Italijanske oblasti so aretirale 7 oseb. (VK fasc. 5-II; CCR fasc. 217-IV.)

Ob 23. uri so partizani prerezali telefonske žice na telefonskih drogovih št. 77 in 78 med Ljubljano in Dobrovo. Linija je bila ponovno vzpostavljena 8. maja. (TMG fasc. 303—1151.)

Izšla je šesta številka četniškega glasila »Svoboda ali smrt«.

7. Ponovna in zadnja akcija VOS za rešitev Toneta Tomšiča iz zapora, ki pa ni uspela. (VK fasc. 5-II; TMG fasc. 297—988.)

Narodna zaščita iz Hruševega, okoli 30 ljudi, je v bližini Dobrove napadla italijanske enote, ki so spadale pod komando divizije »Granatieri di Sardegna«. Italijani so imeli 33 mrtvih, 68 ranjenih, 14 laže ranjenih in poškodovanih in 1 pogrešanega. Med ubitimi je bil tudi italijanski polkovnik Tomasso Latini. (TMG fasc. 297—977; Zbornik VI/2 dok. 171, 175.)

Dr. Lambert Ehrlich je pismeno zaprosil italijanske oblasti, naj dovolijo, da dva zanesljiva duhovnika, katera bi določil škof Rožman, obiščeta koncentracijsko taborišče Gonars. Duhovnika bi prinašala internancem verske knjige in hrano ter skrbela za njihove verske potrebe. (CCR fasc. 219-I.)

Izšla je prva številka uradnega glasila Slovenske zaveze »Slovenska zaveza«.

8. Okrog 13. ure je neznana oseba na Poljanskem nasipu, sedeča na drevesu, streljala na cesto propagandne lističe. Italijanski vojaki so streljali nanjo, vendar jim je pobegnila. Nato so Italijani aretirali Marjana Nezmaka. (TMG fasc. 296—966; VK fasc. 5-II.)

9. Ob 23. uri je skupina 4 do 5 mladeničev trosila na Ježici letake. Italijanski vojaki so streljali nanje, toda niso nikogar ranili. (TMG fasc. 298—1010.)

Italijanske oblasti so aretirale 32 oseb. (CCR fasc. 217-IV.)

10. V zgodnjih jutranjih urah je bilo raztroseno nad 100 letakov po Pokopališki in Zvezni ulici. (TMG fasc. 298—1010.)

Izšla je uredba komandanta XI. armadnega korpusa o proučitvi ukrepov za obrambo Ljubljane. (Zbornik VI/2 dok. 170.)

Pri pogrebu 33 italijanskih vojakov, padlih pri Hruševem, so italijanski vojaki, besni zaradi velike izgube, pretrepali ljudi po cestah. (Ravninar, Dnevnik; Zbornik VI/2 dok. 175.)

Italijanske oblasti so aretirale 7 oseb. (CCR fasc. 217-IV.)

11. Ob 8. uri so bili kot talci ustreljeni na strelišču ob Dolenjski cesti: Ignacij Gregorič, Rudolf Rotar, Nedeljko Zdralovič, Viktor Rotar, Ivan Fric, Rafael Zakraj-

šek, prof. Josip Seško, Ferdinand Komarc, Anton Jaklič in Jernej Gašpersič. (Luštek: Naši spomeniki, str. 157, Zbornik VI/2, dok. 172, op. 2.)

Komisija za obrambo Ljubljane, ustanovljena 10. maja 1942 z ukazom komandanta XI. armadnega korpusa je začela z delom na podlagi predpostavke: napad partizanskih sil na Ljubljano in istočasno vstaja komunističnih elementov v notranjosti mest. (Zbornik VI/2 dok. 170.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Jerneja Pangerca iz Gor. Golega na 3 mesece zapora. Obsojen je bil zaradi skrivanja orožja in municije. (TMG fasc. 282—602.)

Italijanske oblasti so aretirale 11 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

12. Italijanski vojaki so na vojaškem strelišču v Ljubljani ustrelili talce: Viktorja Kerina, Rudolfa Granšiča, Rudolfa Šigulina, Alojzija Puterla, Antona Stražišarja, Petra Pogoja, Florjana Gomiršoka, Zorka Živca in Boštjana Pretnarja. (Zbornik VI/2, dok. 173; TMG fasc. 295—929.)

Italijanske oblasti so aretirale 10 oseb. (AOO ZB 345—58; RQL fasc. 217-IV.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Ivana Feigla na 10 let zapora in Antona Šuberta na dosmrtno ječo. Feigel je bil obsojen zaradi tega, ker je hodil na delo v gozd pri Škofljici in se tam sestajal s 23 partizani. Šubert pa je bil obsojen zato, ker se je 29. decembra 1941 ob 19. uri sestal z 20 partizani na Večni poti in z njimi odšel na območje Horjula in Borovnice, kjer je bilo približno 70 partizanov. (TMG fasc. 300—1051.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo: Marjana Milatoviča na 11 let zapora in 1000 Lir denarne kazni; Cirila Novaka na 9 let zapora in 1000 Lir denarne kazni; Ladislava Rakovca na dosmrtno ječo; Rudolfa Simiča iz Zadvara na 9 let zapora in 1000 Lir denarne kazni; Uroša Vagajo na 9 let zapora in 1000 Lir denarne kazni; Antona Zdešarja na dosmrtno ječo. Vsi so bili aretirani od 24. februarja do 16. marca, v času akcije za razorožitev Ljubljane. Obsojeni so bili zaradi sodelovanja v partizanskih enotah. (TMG fasc. 299—1040.)

Izšla je devetnajsta številka Slovenskega poročevalca.

Med drugimi je objavila: izjavo Glavnega poveljstva SPČ v zvezi z dekretom o talcih in Odredbo... vsem poveljstvom Narodne zaščite in slovenskemu ljudstvu o mobilizaciji vse opreme, ki jo je odvrгла bivša jugoslovanska vojska, o oddaji orožja, municije in opreme partizanskim četam.

Izšla je sedma številka četniškega glasila »Svoboda ali smrt«.

Italijanski vojaki so 12. in 13. maja aretirali in izročili Vojaškemu vojnemu sodišču dijake, vpisane na Trgovski akademiji v Ljubljani, kateri so bili osumljeni sodelovanja v Osvobodilni fronti in so se ukvarjali s protiitalijansko propagando. Vojaško vojno sodišče jih je obsodilo: Slavka Cvelbarja na 18 let, Radoslava Svetiča na 22 let, Ivana Gregorca na 17 let, Ostoja Durjavo na 22 let, Ivana Košaka na 17 let, Dušana Gasparija na 18 let, Franca Majcna na 19 let, Mihaela Bana na 22 let, Desanko Majcen na 17 let, Danico Kompare na 19 let, Stanislava Brajnika na 19 let zapora. Poleg teh pa so v odsotnosti obsodili še: Staneta Koširja na 22 let in Antona Šuberta na 18 let zapora. (VK fasc. 5-II; TMG fasc. 304-1165.)

13. V Gramozni jami sta bila ob 6.30 ustreljena talca Jakob Morel in Stanislav Dorbec. (Zbornik VI/2 dok. 176, op. 3; Luštek, Naši spomeniki, str. 158.)

V Uradnem listu št. 38 je izšla uredba o času zatemnitve. Za zatemnitev je bil določen čas od 21.30 do 5. ure zjutraj.

Vojaško vojno sodišče je obsodilo: Antona Završnika iz Šmarja na 2 leti zapora; Marijo Skubic iz Šmarja na 1 leto zapora in Martina Šparoviča iz Šmarja na 1 leto zapora. Obsojeni so bili zaradi širjenja sovražne propagande in nagovar-

janja italijanskih vojakov, naj zapuste vojsko in gredo z njimi. (TMG fasc. 274—261.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Alojza Skalja na 2 meseca in 15 dni zapora. Obsojen je bil zato, ker so v njegovem stanovanju našli vojaški material in letak »Slovenskim dekletom, ki hodijo z Italijani«, izdan od Mladinskega terenskega odbora v Dravljah in Zg. Šiški. (TMG fasc. 289—779.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo: Gabrijela Rozino iz Polja; Franca Groznika iz Polja in Janeza Černeta iz Polja, vsakega na 3 leta in 8 mesecev zapora. Obsojeni so 5. aprila 1942 v neki gostilni v Polju vpili: »Živelja Rusija«, »Dol s fašizmom« in nagovarjali dva italijanska vojaka, naj dezertirata iz vojske in odideta domov. (TMG fasc. 284—652.)

Italijanske oblasti so aretirale 21 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

14. Italijanske oblasti so aretirale 3 osebe. (CCRR fasc. 217-IV.)

Ob 15. uri je hotel Josip Petrič s ponarejeno dovolilnico prekoračiti blok pri Škofljici. Italijani so ga na bloku aretirali. (VK fasc. 5-II.)

Ob 15. uri so italijanski vojaki aretirali Ivana Koniča, ker je v noči 29. aprila trosil razne prevratne letake in vrgel preko električne žice jugoslovansko zastavo. (VK fasc. 5-II.)

Izšla je osma številka kontrarevolucionarnega glasila »Izvestja«.

15. Ob 6.30 sta bila v Gramozni jami ustreljena talca: Karel Ahac in Karel Gorjan. (Zbornik VI/2 dok. 176, op. 3; Luštek, Naši spomeniki, str. 158.)

Aktivisti OF so na steno transformatorske postaje v Trnovem (pred mostom) narisali znak OF. (Borec 1952, str. 350.)

Ob 20.35 je italijanski karabinjer s strelom iz puške ubil Ivana Zdešarja v gostilni Josipa Erpica v Prečni ulici, ker je na karabinjerjev poziv »stoj« skušal zbežati. (VK fasc. 5-II.)

Aretirani so bili trije mladinci. Ovadil jih je dr. Franc Blatnik, ker so nosili orožje partizanom. (Saje, Belogardizem, str. 60.)

Italijanske oblasti so aretirale 6 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

Izšel je kontrarevolucionarni letak »Opozorilo slovenskim nacionalistom ob dvanajsti uri«.

Sredi maja je Narodna zaščita iz Ježice napadla italijanskega oficirja, ki je stanoval pri Grmeku na Ježici. Bomba ga ni zadela, poškodovana je bila samo hiša. (M. Čerin, Ob krajevnem prazniku na Ježici. O delu Narodne zaščite, LdP 1955, št. 210.)

Sredi maja je Jernej Semič, policijski stražnik, odnesel s policijske stražnice št. 8 20 ročnih bomb jugoslovanskega izvora. Te bombe je njegov sin izročil Marjanu Vovku za NOV. (AOO ZB 7—32.)

16. Ob 6.30 so bili v Gramozni jami ustreljeni talci: Maks Pintar, Ivan Kočever, Anton Marinc, Franc Kirn, Boris Boc in Marjan Sigulin. (Zbornik VI/2 dok. 176, op. 3; Luštek, Naši spomeniki, str. 158.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo: Toneta Tomšiča na smrt, Vido Tomšič na 25 let, Pepco Kardelj na 18 let, Miho Marinka na 30 let, Martina Simčiča na 1 leto in brata Kalman ter Josipa Hodoščka na 5 let zapora. (VK fasc. 5-II; CCRR fasc. 158-II; Borec 1953, str. 174.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Franca Gregoriča iz Št. Vida pri Stični na 6 mesecev zapora in 400 Lir denarne kazni, ker so na njegovem domu našli nekaj municije. (TMG fasc. 295—930.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Dermastja por. Fink na 4 mesece zapora. Aretirana je bila 1. maja 1942, ker se na klic »stoj« ni hotela ustaviti. Obsojena je

bila zato, ker je zasramovala italijanske vojake in ker so na njenem stanovanju našli polno napisov in slik srpa s kladivom. (TMG fasc. 294—920.)

Ob 21.45 so italijanski stražarji na bloku pri Brezovici streljali proti neznanim osebam, ki so se približale žici. Pri tem je bil ranjen italijanski vojak ob progi na Viču. (TMG fasc. 302—1122.)

Italijanske oblasti so aretirale 16 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

Patrulja agentov PS je aretirala zvečer v Rožni dolini Franca Papeža in Franca Brusa, ker sta nosila 3 kovčke: od teh sta bila dva prazna, v enem pa je bila pištola z nekaj naboji, železničarska knjižica, izkaznica »corpo degli agenti di PS«, vpisana od guardie PS na Ivana Kogoja, fotografski aparat in drugo. (VK fasc. 5-II.)

17. Ob 6.30 so bili ustreljeni v Gramozni jami talci: Alojzij Mesojedec, Anton Kocman, Viktor Kocman, Josip Kocijan in Anton Vidic. (Zbornik VI/2 dok. 176, op. 3; Luštek, Naši spomeniki, str. 158.)

IOOF je izdal odlok o postavitvi narodne oblasti na osvobojenem ozemlju. (Šnuderl, Dokumenti, str. 43 sl.)

Ob 11.30 je bila aretirana Irma Ban, ko je na Taboru s kredo pisala črke SSRR in jo je iz okna kasarne Viktorja Emanuela III. (Belgijska) opazil italijanski vojak. (TMG fasc. 307—1243.)

Italijanske oblasti so aretirale 6 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

Italijanske oblasti so zaprle 290 oseb, od teh 39 iz varnostnih razlogov. (CCRR fasc. 208-I.)

V noči od 17. na 18. maj so partizani poškodovali most čez Iščo na cesti Ljubljana—Studenec—Ig, približno 2 km od Ljubljane. (TMG fasc. 302—1120.)

18. Italijanski zunanji minister grof Ciano je zapisal v svoj dnevnik: V Sloveniji ne gre dobro. Visoki komisar zahteva še 24.000 mož. Zdi se, da so ljubljanske ceste neprehodne za naše čete. Za vsakimi hišnimi vrati, za vsako zaveso na oknu se skriva zaseda. (Dnevnik grofa Ciana, Zagreb 1948, str. 331.)

Ob 0.15 so neznanе osebe streljale na italijansko stražo na železniškem mostu preko Ljubljaničice pri Zalogu. (TMG fasc. 303—1139.)

Ob 3. uri zjutraj so italijanski vojaki aretirali 17 oseb iz Rožne doline, češ da so nevarni revolucionarni elementi in pripadniki OF. (CCRR fasc. 239-III.)

Italijani poročajo, da so razširili ljubljanski žični paš in očistili vmesno cono. Aretirali so 821 oseb, od teh pridržali v zaporu 21 zaradi kaznivih dejanj. (Zbornik VI/3 dok. 136; CCRR fasc. 239-III.)

Dopoldne so italijanski vojaki preiskali trgovino Štefana Kralja in med knjigami našli »Slovenskega poročevalca«. Aretirali so 5 oseb, ko pa so kasneje ugotovili, da je Kralj simpatizer zaveznikov, so ga izpustili. (TMG fasc. 309—1300.)

Italijanske oblasti so aretirale 6 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

Iz Ljubljane je večina članov CK in IOOF odšla v Ljubljansko okolico. (Kocbek, Tovarišija; Zbornik VI/2 dok. 89.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo v odsotnosti Simončiča na 10 let zavora in 1500 Lir kazni. 6. aprila 1942 ob 22. uri je izvedla grupa agentov lokalne kvesture pri Simončiču preiskavo, kjer je našla različno protitalijansko literaturo. (TMG fasc. 286—705.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo: Stanka Kastelica iz Predola na 20 let zavora in Bojana Mehleta iz Vel. Račne na 3 leta zavora, ker sta prenašala vojaško strelivo. (TMG fasc. 292—877.)

Izšel je letak »Pismo slovenskim ženam in dekletom!«, ki ga je izdala Slovenska protikomunistična zveza v zvezi z odlokom o streljanju talcev.

Izšla je deveta številka kontrarevolucionarnega glasila »Pobratim«.

19. Vojaško vojno sodišče je obsodilo partizana Marjana Ambroža in Antona Trento na smrt. Ustreljena sta bila 25. maja v Gramozni jami. (CCR fasc. 158-II, TMG fasc. 293—891.)

Italijanske oblasti so aretirale 15 oseb. (CCR fasc. 239-III; RQL fasc. 217-IV.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo: Zlatka Pavlico na smrt; Josipa Plečka na 20 let in Stanka Kastelica na 20 let zapora, ker so sodelovali v narodnoosvobodilnem gibanju. (CCR fasc. 158-II; VK fasc. 5-IV.)

Izšla je dvajseta številka Slovenskega poročevalca.

Med drugim je objavila: pismo IOOF Vrhovnemu štabu NO POJ v zvezi z vzpostavitvijo stikov med slovenskimi in hrvaškimi partizani. Odlok IOOF o postavitvi narodne oblasti na osvobojenem slovenskem ozemlju; poziv vsem Slovincem, naj ohranijo narodno čast in bojkotirajo vse okupatorjeve uredbe, in Izjavo Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet v zvezi z dekretom italijanskega okupatorja o talcih.

20. Vojaško vojno sodišče je obsodilo Sonjo Gradišek na 8 let zapora. Aretirana je bila 28. aprila 1942, ko je nosila propagandne letake in jugoslovanske zastavice. (TMG fasc. 292—862; CCR fasc. 158-II.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Antona Kolenca iz Renice na 20 let zapora. Aretiran je bil 20. aprila 1942 v Škocjanu, ker je širil komunistično propagando. (TMG fasc. 289—780; CCR fasc. 158-II.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Janeza Koviča na 1 leto in 6 mesecev zapora. Aretiran je bil 6. aprila 1942, ker je na Tyrševi cesti govoril dvema italijanskima vojakoma v italijanščini: »Prekleti fašizem, smrt vsem Ducejem« itd. (TMG fasc. 291—860.)

Italijanske oblasti so aretirale 9 oseb. (CCR fasc. 217-IV.)

Izšla je posebna izdaja Slovenskega poročevalca.

Med drugim je objavila: članek »Velika laž o Draži Mihajloviču«; izjavo GP SPČ o Draži Mihajloviču in izjavo IOOF o londonski jugoslovanski vladi.

Izšla je prva številka glasila katoličanov v OF »Slovenska revolucija«. Med drugim je objavila: temeljne točke OF, izjavo OF, ki bo spoštovala verska čustva katoličanov; članke o slovenski revoluciji in o nalogah krščanskih socialistov.

Izšla je dvanajsta-trinajsta številka »Mlade Slovenije«, glasila mladine v OF.

21. Ob 5.55 je bila izvršena smrtna obsodba nad Tonetom Tomšičem v Gramozni jami. Obsodbo je izvršil VIII. bataljon milice. (CCR fasc. 158-II; CCR fasc. 218-II; Zbornik VI/3 dok. 136.)

Kardelj je v pismu poročal Titu naslednje: Včeraj so bile borbe že 5 minut daleč od ljubljanskega dolenskega kolodvora, a partizanske kroglice so padale vse do Opekarske ceste (Prulska šola). Italijani so kot blazni vse popoldne streljali z Ljubljanskega gradu. (Zbornik VI/2 dok. 102.)

Italijanske oblasti so aretirale 5 oseb. (CCR fasc. 217-IV.)

22. Zjutraj so bili nalepljeni na posameznih izložbah v mestu letaki z izjavo Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet o streljanju talcev. (VK fasc. 5-IV; TMG fasc. 304—1192.)

Ob 17.30 so se v Pražakovi ulici spopadli civilisti in italijanski vojaki, pri tem so bili aretirani: Bojan Val, Ivan Lah, Ivan Kristl, Ivan Vrtačnik in 19 stanovalcev iz Kolodvorske 22. (CCR fasc. 239-III.)

Ob 17.45 so vojaki XI. CA zahtevali od 2 oseb dokumente na prostoru za avtomobile pred gostilno »Stari Tišler« v Kolodvorski ulici. Eden od obeh, kasneje

identificiran za Srečka Potnika, je udaril vojaka in začel bežati. Vojaki so za njim streljali in ga ranili. Ranjeni je odgovoril z 2 ali 3 strelji iz pištole, nato so ga vojaki ubili. Pri truplu so našli pištolo. Zapri so Ivana Vrtačnika in Marjana Potnika, brata ubitega. Med streljanjem je bil ubit mimoidoči duhovnik. (VK fasc. 5-IV; Zbornik VI/3 dok. 136; TMG fasc. 305—1204.)

Pri streljanju italijanskih vojakov v Pražakovi ulici je bil ranjen v levo nogo Franc Beden, bil je v brivnici. (TMG fasc. 306—1239.)

Med streljanjem na vogalu Slomškove in Kolodvorske ulice je bil ubit Franc Kumar. (CCRR fasc. 239-III.)

Edvard Kardelj sporoča Titu, da je bil v zadnjem tednu aretiran Boris Kraigher, član operativnega CK, dalje voditelj nekega važnega sektorja, dva rajonska sekretarja in nekaj dobrih tovarišev. (Zbornik VI/2 dok. 102.)

Dve oboroženi osebi ustavita in zagrozita s smrtjo italijanski simpatizerki Ani Vidmar, na Vodnikovi cesti. Na njene klice prihite italijanski vojaki in enega od napadalcev Mirka Brančiča ujamejo. (Zbornik VI/3 dok. 136; VK fasc. 5-IV.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo na dosmrtno ječo: Draga Mrvarja, Mikija Šefrana in Andreja Verbiča iz Vrhniške zaradi sodelovanja v partizanskih enotah. (TMG fasc. 293—892.)

Italijanske oblasti so aretirale 22 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

Izide posebna tiskana izdaja Slovenskega poročevalca, posvečena spominu Toneta Tomšiča.

Izšel je kontrarevolucionarni letak z naslovom »Vodstvo OF in Gestapo«.

23. Ob 1.30 je prišlo 5 partizanov v papirnico Vevče, trije oboroženi so zadržali čuvaja, dva pa sta odnesla iz skladišča ponjavo za železniški voz. (TMG fasc. 306—1227.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Antona Podržaja iz Škofljice na 5 let zopora. Aretiran je bil 3. maja 1942, ker so pri preiskavi v njegovem stanovanju našli vojaški material in municijo. (TMG fasc. 297—994.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo na 8 let zopora Bojana Lubeja, ker je od novembra 1941 sodeloval v partizanskih enotah. (TMG fasc. 299—1017.)

Konfidenti so preiskali stanovanje Vinka Dovča v Zalogu, kjer so našli mnogo municije in vojaškega materiala. Gospodinjo Pavlo Dovč so aretirali in Vojaško vojno sodišče jo je obsodilo 9. julija 1942 na 11 let zopora. (TMG fasc. 306—1228.)

Ob 22. uri je italijanska patrolja streljala na tri osebe na cesti Ježica—Ljubljana pri Stožicah. Na begu je bil smrtno zadet Dovc, Franc Sitar in Ivan Škerl pa sta bila aretirana in naslednji dan izpuščena. (TMG fasc. 306—1217; VK fasc. 5-IV; Zbornik VI/3 dok. 136.)

Italijanske oblasti so aretirale 9 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

Izšla je osma številka četniškega glasila »Svoboda ali smrt«.

24. Ob 5.50 je bila aretirana mladinka, ko je na Tyrševi cesti lepila na drevo proglas poveljstva slovenskih partizanskih čet o okupatorjevih represalijah. Pri njej so našli razno prevratno literaturo in fotografiji Šercerja in Stalina. Imela je ponarejeno osebno izkaznico na ime Anica Jeršek. (Zbornik VI/3 dok. 136, VK fasc. 5-IV.)

V jezuitskem samostanu so svečano sprejeli novince v stražarske vrste. Svečanosti se je udeležil dr. Natlačen, ki je z govorom sodeloval pri dvodnevem političnem zborovanju. (Saje, Belogardizem, str. 141.)

Italijanske oblasti so aretirale 5 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

25. Bataljon M je ustrelil Marjana Ambroža in Antona Trento v Gramozni jami. (CCRR fasc. 158-II.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Franca Podlipca na 8 let in 6 mesecev zopora. Aretiran je bil 7. maja, ker so v baraki, ki je bila njegova last, italijanski vojaki našli prevratno literaturo in 3 čelade. (TMG fasc. 297—988.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Emilijo Bas na 1 leto zopora. Aretirana je bila 29. aprila 1942, češ da je hujskala proti Italijanom. (TMG fasc. 296—969.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Matildo Drozg na 4 leta zopora. Aretirana je bila 28. aprila pri železniški postaji, ker je hotela zbežati. V njeni ročni torbici so našli dva propagandna letaka. (TMG fasc. 294—910.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo: Erdena Keršmanca in Stanislava Kodriča iz Novega mesta, vsakega na 10 let zopora in 1000 Lir denarne kazni, zaradi sodelovanja v partizanskih enotah. (TMG fasc. 299—1038.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Vincenca Tomšiča na 1 leto zopora. Aretiran je bil 11. maja 1942 v Vrhovcih, ker je zasmehoval italijanske vojake. (TMG fasc. 299—1036.)

Konfidenti enote divizije grenadirjev so izvedli preiskavo v banki »Slaviji«, kjer so našli različen material; med drugim škatlo nabojev za puško, malokalibrsko puško in pištolo, rdečo zastavo, živež in 50.000 din v bankovcih po 100 din. Konfidenti so aretirali in zaprli: Ivana Boleta, generalnega direktorja banke, Vlada Mikijska, Jurija Mikijska in Jožeta Nevsimala. (TMG fasc. 308—1293.)

Dr. Lambert Ehrlich je izročil italijanskim oblastem spomenico slovenske duhovščine. (Saje, Belogardizem, str. 142.)

Vodja stražarjev je postal dr. F. Blatnik, dejanski vodja pa je bil Filip Žakelj. (Saje, Belogardizem, str. 142.)

Italijanske oblasti so aretirale 19 oseb. (CCR R fasc. 217-IV.)

26. Ob 8. uri so organi VOS v Ljubljani justificirali dr. Lamberta Ehrlicha, incitatorja političnega in policijskega sodelovanja z okupatorji, in spremljevalca študenta Rojca. (Zbornik VI/3 dok. 13, 138; TMG fasc. 307—1253; AMNO fasc. 531-III; Saje, Belogardizem, str. 142.)

Ob 9.30 sta dva člana VOS streljala na Ivana Peršuha, urednika lista Naša moč, v njegovem uradu na Miklošičevi cesti. En član VOS je pobegnil, drugega člana Dušana Turka (ileg. ime Lado Penava) pa so zajeli v slaščičarni Jeras in ga tam ubili. Peršuh je podlegel ranam 28. maja. (TMG fasc. 307—1247; AMNO fasc. 531-III; Zbornik VI/3 dok. 138.)

Ob 11. uri so karabinjerji aretirali Marijo Osalen iz Brezovice na bloku proti Brezovici, ker je nosila prevratno literaturo. (VK fasc. 5-IV; v TMG fasc. 306—1251 pa Marijo Ošaben.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo: Franca Kara na 4 leta zopora, ker je sodeloval v partizanskih enotah. (TMG fasc. 293—894.)

Izšla je enaindvajseta številka Slovenskega poročevalca.

Med drugim je objavila poročilo bataljonov; članka »Slovenski katoličani stojijo za slovenskim partizanstvom« in »Slovensko sokolstvo izvršuje svojo nacionalno zavest«.

27. Komandant XI. armadnega zbora je komandantu divizije »Granatieri di Sardegna« izdal naredbo o ukrepih za obrambo Ljubljane, in sicer: a) internirati v Gonars: 1. vse sumljive elemente (študente, nezaposlene, delavce itd.), ki bi utegnili v najavljenih nemirih osnovati notranje sovražne formacije; 2. vse še nesojene politične zapornike v tukajšnjih zaporih, ki so na razpologo vojaški oblasti in krajevni kvesturi; b) odpeljati v zapore v notranjost kraljevine že obsojene politične pripornike; c) izdati naslednje predvidnostne ukrepe vojaškega značaja: 1. zapreti domnevane vhode in izhode tajnih podzemnih prehodov... (Zbornik VI/2 dok. 189.)

Italijanske oblasti so aretirale 17 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

V noči na 28. maj so stražarji Centralne vojaške bolnišnice streljali na pet oseb, ki so se hotele približati zidu in se niso hotele ustaviti na klic »stoj«. Eno osebo so ubili, ostale so zbežale. (VK fasc. 5-IV.)

V noči od 27. na 28. maj je bilo v Stožicah prerezano 6 telefonskih žic in prekinjene zveze z Ljubljano. (TMG fasc. 308—1276.)

28. Vojaško vojno sodišče je obsodilo Jožeta Žnidaršiča na 1 leto in 4 mesece zopora zaradi sramotjenja italijanskega naroda in podtalne propagande. (TMG fasc. 270—128.)

Italijanske oblasti so aretirale 21 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

29. Ob 5.50 so bili v Gramozni jami ustreljeni talci: Martin Gornik, Slavo Barbič, Rudolf Kresse, Ludvik Fedran, Franc Pihlar in Miroslav Siegel. (Zbornik VI/2 dok. 176, op. 3; Luštek, Naši spomeniki, str. 158.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Jožeta Lenarčiča, starega 16 let, na 12 let zopora zaradi sodelovanja v partizanskih enotah. Aretiran je bil 4. aprila 1942. (TMG fasc. 301—1070.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Vincenca Erjavca na 13 let zopora. Aretiran je bil 28. aprila 1942, ko je še z enim mladincem lepil na Tyrševi cesti pred gostilno Pirnat na izložbeno okno listič z napisom »Smrt izdajalcem«. (TMG fasc. 301—1074.)

V kasarni Viktorja Emanuela III. je bilo v teh dneh zaprtih preko 40 žena zaradi protitalijanske dejavnosti; ker za to dejavnost italijanske oblasti niso imele dokazov, jih niso mogle poslati pred sodišče, pač pa so jih sklenili poslati v koncentracijsko taborišče. (CCRR fasc. 210-III.)

V čistki v delavskemu domu v Šiški so italijanski vojaki prijeli 110 oseb, od teh pa aretirali 4 osebe, člane OF. (CCRR fasc. 239-V.)

Italijanski vojaki so za represalije ustrelili 7 oseb zaradi aktivnega sodelovanja v narodnoosvobodilnem gibanju. (Zbornik VI/3 dok. 138.)

Italijanske oblasti so aretirale 19 oseb. (CCRR fasc. 217-IV.)

Izšla je deveta številka kontrarevolucionarnega glasila »Politično informativna Izvestja«.

30. Iz Ljubljane so odšli v partizane prvi zdravniki: Lunaček, Novak, Južnič, Ravniharjeva in Župančič. (Kocbek, Tovarišija, str. 28.)

General Robotti je izdal okrožnico, naj se vsi policijski forumi podrede vojaškim oblastem, in sicer: CCRR, Questura, R. Guardia di finanza, Milizia Confinnaria, Polizia Metropolitana, Agenti di PS. (CCRR fasc. 253-II.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo zaradi sodelovanja v partizanskih enotah in podtalnega delovanja: Jožeta Novaka na smrt, Antona Šuberta na dosmrtno ječo; Zvonimira Tanka na 30 let zopora, Henrika Sbila na 24 let zopora, Peršina na 22 let zopora, Ivana Fajgla na 10 let zopora. (CCRR fasc. 158-II; TMG fasc. 299—1020.)

Izšla je druga številka uradnega glasila Slovenske zveze »Slovenska zaveza«.

Izšla je deveta številka četniškega glasila »Svoboda ali smrt«.

31. Po raznih ulicah v mestu (Gradišče-Gregorčičeva) so bili potreseni prevratni lističi z imeni Stalina, OF in simbol srpa in kladiva. (VK fasc. 5-IV; TMG fasc. 310—1345.)

Med čistko na področju Dravelj so italijanski vojaki aretirali 34 oseb zaradi sodelovanja v osvobodilnem gibanju, 24 oseb pa zaradi nadaljnjih poizvedb. Pri tem so Italijani zaplenili: radijski sprejemnik, telegrafski in telefonski aparat, eksplozivno orožje in različen material za opremo. (Zbornik VI/3 dok. 138.)

Italijanske oblasti so poročale: Vojaške zapore smo že skoro popolnoma izpraznili. Zadnji transport za Gonars (260 zapornikov) je odšel 31. maja t. l. Ostali so samo zaporniki, ki so še v preiskavi (okrog 50), osebe, priprte zaradi zaščite, žene in taki, ki so bili prijeti pri dnevnih očiščevalnih akcijah in bodo ali takoj osvobojeni ali pa poslani v taborišče z naslednjim transportom. (Zbornik VI/3 dok. 141.)

Maja je prepeljala NZ ljubljanskega železniškega vozla večji zaboj z radijsko od-dajno postajo, težak 250 kg, s postaje Laze v krajevno skladišče progovne sekcije v Zeleno jamo, od tam v kurilnico in nato na javko na Dolenjsko cesto. Zaboj je imel dvojni pokrov, vmes pa so bili nasuti železniški tračni žebli (Ljudski mi-ličnik 1951, št. 36; SPor. 1952, št. 242.)

Maja meseca sta Žigon in njegova skupina pripravila za odhod v partizane ok. 25 tovarišev. Kanal za pošiljanje teh ljudi je šel preko bloka na Viču. Pošiljali so jih v skupinah po 5 oseb. Pot za prehod so pripravili viški aktivisti, ki so podkupili italijanske vojake na bloku. Za vsako skupino (5 tovarišev) so aktivisti dali vojakom po 30 jajc. (Žigon, Spomini.)

Maja je zapriseglo okoli 400 članov NZ iz Gradišča v prostorih Drame. (Žigon, Spomini.)

Maja sta dva člana ulične borbene grupe NZ likvidirala italijanskega denuncianta Bradača, ki je stanoval v Delavskem domu. (TNZ, nekaj podatkov o borbi Ljub-ljane 1941-43.)

Maja je predlagal prof. dr. Lambert Ehrlich italijanskim oblastem, naj izpustijo iz internacije 64 moških, kateri naj bi se vključili v belo gardo. (AMNO fasc. 219-I.)

Maja meseca je izšla druga številka »Dela« na 22 straneh, tiskana v tiskarni »Tunel«. Ta številka kaže velik napredek v tehnični opremljenosti, bila je ilustrirana. Zunanjo in notranjo opremo je izdelal arhitekt Vlasto Kopač. (Ludvik Čarni, Ilegalne partizanske tehnike v Ljubljani, rokopis.)

Med drugim je prinašala: proglas Delavcem, kmetu, vsemu delovnemu ljudstvu Slovenije! Slovenskemu narodu!; izjavo CK KPS o slovenskih mejah, izjavo CK KPS o svobodi svetovnega nazora in verskega delovanja.

Konec maja je škof dr. Gregorij Rožman odnesel v Rim spomenico dr. M. Natla-čena in dr. L. Ehrlicha, v kateri oba prosita italijanske oblasti, naj podpro belo-gardistično zamisel o oborožitvi. (Saje, Belogardizem, str. 243.)

Odbori OF so maja — po nepopolnih podatkih — zbrali 411.610,75 Lir narodnega davka, posojila svobode in prostovoljnih prispevkov, in sicer: rajon Gradišče 14.117 Lir; rajon Center 53.907,50 Lir; rajon Poljane 19.867 Lir; rajon Kolodvor 23.393,80 Lir; rajon Št. Peter 19.036,70 Lir; Železnica 78.045 Lir; Rajon Moste 96.618 Lir; rajon Trnovo 26.711,50 Lir; rajon Vič 22.336,70 Lir; rajon Šiška 27.731,05 Lir; rajon Bežigrad 16.346,50 Lir; trgovci 13.500 Lir. (AMNO fasc. 528.)

Junij

1. V zgodnjih jutranjih urah je presenetila Italijane velika trosilna akcija. Na ljubljanskih ulicah je bilo vse polno letakov s slikami Stalina, Lenina in Marxa. Na telefonskih žicah so bile obešene rdeče zastave s srpom in kladivom. (TMG fasc. 311—1368.)

Ob 21.30 je bil likvidiran fašist Nicola Zito, na peš poti Šišenski hrib poleg Vodnikove ceste. (VK fasc. 3-II.)

2. Italijani so ob 9. uri na bloku Brdo preiskali opekarški avtomobil, v katerem so našli pod premogom material, namenjen partizanom. Material je bil prepeljan z ljubljanskega kolodvora na slepi tir opekarne Vidic na Viču. Italijani so našli večje količine usnja, čevljev, volnenih odev, oblek, nogavic, zdravil in cigaret.

Aretirali so šoferja Franca Mraka in delavce Antona Volčiča, Ignaca Černivca, Jožeta Dolenjca in Angelo Ferger. (VK fasc. 3-II; Zbornik VI/3 dok. 145.)

Izšla je dvaindvajseta številka Slovenskega poročevalca. Med drugim je prinesla komunike CK KPS o smrti Toneta, Tomšiča, komunike IOOF o smrti Toneta Tomšiča, komunike VOS OF: 26. maja 1942 je bil justificiran dr. Lambert Ehrlich in izjavo Glavnega poveljstva SPC — poslednji opomin belogardistom.

Kot talci so bili ustreljeni: Franc Rupert, Dušan Uderman, Anton Švajger, dr. Aleš Stanovnik, Stanislav Rihtarič, Ivan Klun. (Luštek, Naši spomeniki, str. 158.)

Na ljubljanskih ulicah so bili potreseni letaki s pozivi OF Ljubljančanom, naj se ne udeležijo pogreba narodnega izdajalca Ehrlicha. (Zbornik VI/3 dok. 145.)

Visoki komisar Emilio Grazioli je imenoval generala Leona Rupnika za ljubljanskega župana. (Saje, Belogardizem, str. 246.)

3. Okrog 7.30 so italijanski vojaki streljali na manjšo skupino oseb, ki so bile v Lavričevi ulici v dveh avtomobilih in nameravale izvesti napad. (Zbornik VI/3 dok. 145.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Aleksandra Bagatala s Poljanskega nasipa 40 na 9 let zapora, ker je bil v partizanih. (TMG fasc. 268—10.)

V Ljubljano je prispel podsekretar ministrstva za komunikacije ND Hrvatske Marković. (XI. CA fasc. 883-VI.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo na smrt s streljanjem Vinka Dovča iz Zaloga, aretiranega 5. maja 1942. Po konfidentskih virih so ugotovili, da je bil po aretaciji Pangeršiča sekretar OF za Zalog—Zadobrovo—Sneberje—Kašelj. V njegovem stanovanju so našli skrbno skrito municijo, več izvodov Slovenskega poročevalca, Mlado Slovenijo itd. Dovč je vsakih 14 dni vozil hrano za partizane na Pugled in jo skrival v neki senik, kjer so jo tudi našli. 22. maja so našli pismo, v katerem je bilo njegovo navodilo za uničenje železniškega mostu, za likvidacijo 3 deklet — italijanskih vlačug in za odhod v partizane. (TMG fasc. 305—1202.)

4. Dva organa italijanske javne varnosti sta okrog 14.30 streljala na dva moška, ki sta se zadrževala v bližini sedeža pokrajinskega Dopolavora (na vogalu ulice Viktorja Emanuela III. (sedaj Prešernova) in Nunske ulice (sedaj Veselova). Enemu je uspelo pobegniti, drugi Ludvik Grobar pa je bil hudo ranjen in je v bolnišnici kmalu nato umrl. Na zidu, ob katerem sta stala oba moška, so bila napisana prevratna gesla. (VK fasc. 3-II; Zbornik VI/3 dok. 145.)

5. Vojaško vojno sodišče je obsodilo na 12 let zapora Janeza Kremžarja zaradi propagande za OF. (TMG fasc. 296—946.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Jožeta Petrovčiča iz Brezovice pri Ljubljani v odsotnosti na 10 let, ker je skrival orožje (TMG fasc. 265—236.)

Na smrt je bil obsojen Jože Novak iz Črnuč, ker je bil v partizanih. (Mlada Slovenija 1942, št. 18.)

6. Italijanske oblasti so ugotovile, da je v mesecu maju v prostorih G. I. L. zmanjkalo 11 namiznih telefonov »Siemens«, gumirani pečati in razni pisarniški material. Zato so zaprli 15-letnega Antona Verovška in Vincenca Bana ter 16-letna Zvoneta Vidica in Demetrija Ličarja. Navedeni material so imenovani skrili pri študentu Jožetu Povšetu, ki je zbežal. (VK fasc. 3-IIb.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo na 10 let zapora Borisa Bana zaradi organizacije celic KP in pridobivanja članov OF. (TMG fasc. 302—1104.)

7. Ob 6. uri je bil v bližini kamnoloma pri Tomačevem ustreljen na smrt obsojeni Vinko Dovč iz Zaloga. (Zbornik VI/3 dok. 145.)

Italijansko Vojaško vojno sodišče je obsodilo Jakoba Žitka na 15 let zapor. Bil je propagandist OF in je vzdrževal zvezo med Ljubljano in Logatcem, kjer je bil njegov brat Stane eden voditeljev partizanov. Za vožnjo v Logatec je imel ponarejeno osebno izkaznico. (TMG fasc. 315—1486.)

9. Iz ljubljanskih zaporov so poslali v koncentracijska taborišča 135 zapornikov, od teh 32 Ljubljčanov. (CCRR fasc. 219-I.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo 14 oseb iz Notranjske (Veliki vrh, Hudi vrh, Bloke, Lož) zaradi podpiranja partizanov na zaporne kazni od 3 do 6 let. (TMG fasc. 288—772.)

10. Ob 14. uri je bila vržena bomba tipa »Sipo« v restavracijo »Italia« (pri »Levu«) na Gosposvetski 16. Ubita je bila zaupnica fašistične federacije Ariella Rea in ranjene še 4 osebe. Atentator je zbežal skozi sosednjo hišo (TMG fasc. 315—1488.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo na 8 let zapor Jožeta Aškerc, ker je v gostilni na Tržaški cesti 46 prepričeval italijanskega vojaka, da bo Italija propadla in mu obljubljal Slovenskega poročevalca. (Zbornik VI/3 dok. 148.)

Rajonski odbor OF Šiška je oddal 27.426 Lir narodnega davka, posojila svobode in prostovoljnih prispevkov. (AMNO, fasc. 528-II, III.)

11. Kot talci za 2. junija ubitega fašista Nikola Zito so bili ustreljeni: Anton Trtnik, Josip Cimperman, Franc Muzovič, Anton Žerjal, Maksimiljan Hvalec, Franc Zelnik in Aleksander Matjažič. (Zbornik VI/3 dok. 148, AMNO fasc. 527/I.)

Ob 10.30 so partizani na Ižanski cesti, blizu hiše št. 459 napadli italijanski tovorni avto, naložen s hrano. Med napadom so ranili 4 grenadirje. Italijani so po spopadu aretirali 10 oseb. (TMG fasc. 316—1500.)

Ponoči so partizani prerezali telefonsko linijo med Ljubljano in Poljem. (Zbornik VI/3 dok. 148.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo v velikem procesu proti 38 osebam iz Velikih Lašč tri na dosmrtno ječo, 29 na zaporno kazen od 2 do 13 let, 6 pa jih je oprostito. Obtožene so bile sodelovanja s partizani in napada na Turjak ponoči 7. januarja 1942. (TMG fasc. 275—295 in TMG fasc. 265—610.)

12. Ob 12.30 je bil ubit na Mestnem trgu ustaš Marko Šujič. Atentatorja sta se odpeljala z avtom proti Sv. Jakobu. (TMG fasc. 316—1501, Zbornik VI/3 dok. 146.)

Ob 20. uri je italijanski oficir na stopnicah ljubljanske radijske postaje našel letake z napisi »Smrt fašizmu« in »Slava Tomšiču«. (TMG fasc. 317—1530.)

Okrog 18. ure je skupina fašistov zažgala ljudsko knjižnico v Šiški kot odgovor na atentat na Ariello Reo. Proti njim je nastopil komandant armadnega korpusa, vojaki pa so požar pogasili. (Zbornik VI/3 dok. 148.)

Fašisti so na dan pogreba Arielle Ree napadli prosvetni dom v Šiški in preteпали ljudi. (M. Ravnikar, Dnevnik.)

Skupina fašistov je vdrla v »Daj-Dam«. Italijani so zahtevali, da morajo biti vsi lokali v času pogreba Arielle Rea zaprti. Ker je bil »Daj-Dam« odprt, so fašisti razbijali steklenice, uničevali inventar in razdejali lokal. (Arhiv fototeke MNO.)

13. V Gramozni jami so ustrelili inž. Antona Štebija, Ivana Porento, Alojza Lubeja, Dušana Podgornika, Antona Možeka, inž. Ranka Velebita, Radomira Dubroviča, Alojza Pajka, Jožefa Mlakarja, Ludvika Velepicha, Josipa Lukoveskija, Ivana Kuharja, Franca Kastelica, Luko Mastoševiča in Jožeta Tonija. (Zbornik VI/3 dok. 148; Luštek, Naši spomeniki, str. 158.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo v procesu proti 12 osebam iz Velikih Lašč 2 na dosmrtno ječo, ostale na 7 let zapor zaradi sodelovanja s partizani. (CCRR fasc. 158-II.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Marijo Primožič in Vido Šesko na 24 let zapora, ker sta v otroškem vozičku vozili puško, municijo, zdravila, hranó, cigarete in čevlje za partizane. (TMG fasc. 318—1560.)

Policija je aretirala več uradnikov oddelka za izdajo osebnih legitimacij ljubljanske občine. (VK fasc. 5-V.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo 8 oseb, med njimi Alojza Trtnika iz Zadvora, Savo Žigon iz Litiije in Jožeta Kocjančiča iz Dobrunj na dosmrtno ječo, ostale na zaporno kazen od 6 let 8 mesecev do 30 let zaradi sodelovanja s partizani. (CCRR fasc. 158-II.)

14. Ob 22.30 je bila napadena italijanska patrolja, ko je hotela aretirati Ivana Janežiča iz Ižanske ceste 18. Napadalca niso našli. Pri preiskavi so vojaki našli vrečo z municijo in 7 bombami. Na pomoč sta prišla še dva kamiona vojakov. Aretirali so 6 oseb. (CCRR fasc. 208—1 in fasc. 239-IV.)
15. Ob 22.45 je bil napaden in laže ranjen oficir artilerijskega polka. (Zbornik VI/3 dok. 149.)
16. Vojaško vojno sodišče je obsodilo 15 oseb, v glavnem mladince od 15. do 19. leta, na zaporne kazni od 5 do 13 let zaradi sovražne propagande. (TMG 295—935.)
Izšla je 24. številka Slovenskega poročevalca. Med drugim je objavila: Odlok IOOF o dodeljevanju in upravljanju zemlje izseljenih Kočevarjev na osvobodjenem ozemlju. Odlok IOOF o odlikovanjih. Naredbo Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet o gibanju civilnega prebivalstva.
17. Ob 9.30 je bil kot talec ustreljen Ivan Golob. (Luštek, Naši spomeniki, str. 159, AMNO fasc. 527-I.)
V Skofiji ulici je italijanski vojak težko ranil Milana Česnika, v katerem so spoznali atentatorja na Ariello Reo. Pri sebi je imel ponarejene dokumente na ime Ivo Bricelj. (Zbornik VI/3 dok. 149, Slovenski narod 1942, št. 139.)
Med preiskavo v papirnici Vevče so aretirali 13 oseb in jih odpeljali v bližnjo karabinjersko postajo. Dva sta skušala pobegniti. Enemu je beg uspel, drugi je bil smrtno zadet. (Zbornik VI/3 dok. 149.)
Vojaško vojno sodišče je obsodilo Marijo Brezec na 5 let zapora in Marijo Albreht, roj. Božič na 8 let zapora, ker sta širili Slovenskega poročevalca, Mlado Slovenijo in proglas OF, Aleksandro Batagelj na 10 let in Alojza Gorenca na 8 let zaradi sovražnega delovanja. (TMG 311—1358.)
Italijanske vojaške oblasti so v trgovinah zaplenile vse moške čevlje, usnje, smuči in prepovedale vožnjo s privatnimi avtomobili. (Borec 1953, št. 6-7, str. 220.)
19. Vojaško vojno sodišče je obsodilo v odsotnosti Stojana Draščka na 10 let zapora, ker je širil propagando na univerzi in skrival na stanovanju Slov. poročevalca, Borisa Furlana na smrt in Milana Kvasa na 14 let zaradi podtalnega propagandnega delovanja. (TMG fasc. 272—224.)
20. Vojaško vojno sodišče je obsodilo Viktorja Snoja na dosmrtno ječo, njegovega brata Zvoneta pa na 7 let zapora zaradi sodelovanja v NOV in zaradi sovražne propagande. V Snojevem stanovanju so našli orožje, municijo, pečate, slike Šerčerja itd. Ivana Kovača so obsodili v odsotnosti na dosmrtno ječo, Ano Cemič na 12 let 8 mesecev in Alberta Lovšina na 10 let zaradi sodelovanja s partizani. (TMG fasc. 311—1356.)

Italijanski obveščevalni oficir De Fillippis je poročal: »Italijani — uradniki in učitelji se slabo počutijo v okolju, ki jim je sovražno. Zaradi strahu pred represalijami ne morejo strogo postopati z učenci. Pogreb ustreljenega fašista Zita

- in Arielle Ree je vzbudil v vojski negotovanje, ker je pretirano slavljenje njihovega mučeništva v primeri s stotinami padlih vojakov v Sloveniji. (CCRR fasc. 253-II.)
21. V Gradišču in po predmestnih cestah Ljubljane je bila izvedena potrosna akcija. Listki so bili popisani z vzkliki partizanom, slovenski svobodi ali pa so bili na njih slike sovjetskih voditeljev itd. Istočasno so bili potreseni listki s pozivi OF, naj gre prebivalstvo v gore in poveča partizanske vrste. (Zbornik VI/3 dok. 149, TMG fasc. 323—1680.)
 22. Italijanska vojska je izvedla obsežne čistke ob blokkih in pri tem prijela 451 oseb. (CCRR fasc. 231/IV.)
 23. Ob 11.15 so bili ustreljeni: Edvard Vidmar, Bogomil Drnovšek, Jože Vidmar, Edvin Lenarčič, Franc Nagode, Lado Grom, Ivan Korenc, Karel Vilar. (CCRR fasc. 208-II.; Luštek, Naši spomeniki, str. 159.)
 24. V noči med 24. in 25. junijem so italijanski vojaki preiskali Delavski dom in prijeli 122 ljudi. Od teh so jih 14 zaprli. (CCRR fasc. 217-IV.)
 25. Italijanska vojska je med čistkami prijela 1760 oseb, od teh jih je 74 zaprla zaradi sodelovanja v OF. (CCRR fasc. 217-IV.)
Ob 5.54 so bili v Gramozni jami ustreljeni talci: Josip Zorn, Josip Koračin, Marjan Jordan in Ivan Sintič. (Luštek, Naši spomeniki, str. 159.)
V drugi čistki je bilo prijetih 540 ljudi, od teh so jih 20 zaprli zaradi sodelovanja v OF. (CCRR fasc. 217-IV.)
Vojaško vojno sodišče je obsodilo Albina Goršeta iz Šmihela na 4 leta zopora, ker so pri njem našli puško. (TMG fasc. 289—790.)
 26. Italijanska vojska je med čistko prijela 937 oseb, od teh so jih 16 zaprli iz političnih vzrokov. (CCRR fasc. 217-IV.)
General Robotti sporoča Visokemu komisarju Emiliju Grazioliju, da bodo vojaške enote od 27. junija dalje v 5 dneh pregledale v Ljubljani vse moške od 16. do 50. leta starosti. (VK fasc. 1a.)
Vojaško vojno sodišče je obsodilo Stanislava Bartola na smrt zaradi sodelovanja v partizanih, Nado Praprotnik na 10 let zopora zaradi širjenja letakov in časopisov OF in Mirka Brančiča na 10 let zopora, ker je napadel Ano Vidmar, simpatizerko Italijanov, ki ga je spoznala. (TMG fasc. 286—627, fasc. 305—1203; CCRR fasc. 158-II.)
 27. Italijanska vojska je v čistkah prijela 1794 oseb. Od teh so jih 339 poslali v koncentracijska taborišča: 161 zaradi sovražne dejavnosti, 121 študentov ter 57 beguncev in brezposelnih. (Zbornik VI/3 dok. 164.)
Ob 20.30 so karabinjerji pod hotelom »Bellevue« našli jugoslovansko zastavo 75 × 75 cm, obešeno na drevo. (Zbornik VI/3 dok. 155; TMG fasc. 326—1763.)
»Pobratimstvo« je poslalo Slovenski zavezi spomenico, v kateri ugotavlja, da delovanje le-te zaostaja, ter predlaga intenzivnejšo propagando in pogostejše izhajanje lista »Slovenska zaveza«. Izhajala naj bi še »Svoboda ali smrt« ter »Pobratim«. (Saje, Belogardizem, str. 219.)
 28. Na vojaških avtomobilih so našli letake s pozivom italijanskim vojakom, naj ne sodelujejo pri uničevanju slovenskega naroda; seznanjali so jih tudi s cilji OF slov. naroda. Letak je tiskan v velikosti 18 × 30 cm. (CCRR fasc. 208-II.)
Italijanska vojska je med racijami prijela 2242 oseb, od katerih je bilo 598 interniranih, in sicer: 451 zaradi sovražnega delovanja, 109 študentov, 38 beguncev in brezposelnih. (CCRR, Zbornik VI/3 dok. 164.)

29. Italijanska vojska je med racijami prijela 6540 oseb, od teh so internirali 1035 oseb: 664 zaradi sovražnega delovanja, 310 študentov in 61 beguncev. (Zbornik VI/3 dok. 164.)

Ob 16.30 je bil v gostilni Eržen v Stožicah ustreljen Franc Strah, velik prijatelj Italijanov in konfident. (TMG fasc. 327—1816.)

30. Italijanska vojska je med racijami prijela 3395 oseb. Od teh so jih 382 internirali: 256 je bilo osumljenih sovražnega delovanja, 106 študentov in 20 beguncev. (Zbornik VI/3 dok. 164.)

Partizani so napadli ponoči italijansko posadko pri bloku Cesta na Brdo v odgovor na italijanske racije. (TMG fasc. 327—1829; CCRR fasc. 158-III.)

V gozdu na Ljubljanskem gradu so italijanski vojaki našli zavoj prevratnih letakov, namenjenih italijanskim vojakom. (Zbornik VI/3 dok. 166.)

Vojaško vojno sodišče je obsodilo Franca Kofola iz Trebelnega na 6 let zapora zaradi podpiranja partizanov. (TMG fasc. 297—971.)

V času od 27. do 30. junija je italijanska vojska izvedla racije po Ljubljani. Prijeli so vse moške od 16. do 50. leta, skupno 13.974, in jih 2350 poslali v internacijo. (Zbornik VI/3 dok. 164.)

Odbori OF so zbrali 300.061 Lir narodnega davka, posojila svobode in prostovoljnih prispevkov, in sicer v rajonu Moste 96.618 Lir, Šiška 30.391 Lir, Bežigrad 22.610 Lir, Center 41.797.50 Lir, Šentpeter 17.715 Lir, Gradišče 14.262 Lir, Poljane 13.685 Lir, Vič 18.870 Lir, Trnovo 19.480 Lir, železnica 23.805 Lir, emigranti 828 Lir. (AMNO fasc. 528—1.)